БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

43-дахи жэлээ гарана.

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 265 (11251) | 1966 оной ноябриин 10, четверг | Сэн 2 мүнгэн

Маркс, Энгельс, Ленинэй агууехэ үзэл сурталай илан мандахын тула, Октябриин үзэл сурталай, коммунизмын үзэл сурталай илан мандахын тула ерээхэ жэлдэ шэнэ гайхамшаг амжалтанууд туйлагдаха гэжэ батаар найданабди.

Нүхэр А. Я. ПЕЛЬШИИН элидхэлhээ

ГУУЕХЭ ОКТЯБРИИН СОЦИАЛИС РЕВОЛЮЦИИН 49 ЖЭЛЭЙ ОЙ

1966 оной ноябриин 6-да Кремльдэхи Съезднүүдэй ордон соо болоhон баярай суглаан дээрэ нүхэр А. Я. ПЕЛЬШИИН хэhэн элидхэл.

аатэ нүхэдүүд!

ет арад, бүхы дэлхэйн ажалшад эхэ Октябриин социалис революциин 49 жэлэй ойе хүндэтэйгөөр ёhо- тэмдэглэжэ байна. Үглөөдэр, но- н 7-до, манай Совет социалис эй оршон мандажа байгаа 50 ойн гүйсэхэ жэлэй түрүүшын нүүд тоологдожо эхилхэнь.

ын дорюун дабшалтада али р нүлөөлhэн үсөөн бэшэ үйлэ үд хүн түрэлтэнэй ухаан бо- хадагалагдажа байдаг. Гэхэ , тэдэнэй алиниишье 1917 октябриин 25-най урда hүни болоошотой жэшэхын арга- большевигүүдэй партиин эмхид- элсүүлэн жагсааhан Петрогра- hалгаалан бодогшо пролетариат мир Ильич Ленинэй ударидал- ро ябажа, буржуази-помещигүү- айгуулалтые hамна сохин, за- урые өөhэдынгөө гарта абаhан

уехэ Октябриин социалис ре- шэнэ үе сагай эхи табяад, даа Европын, Азиин, Африкын тиин Америкын хэдэ хэдэн үта хэгдэхэ бүхы революци- й эхин болоо бэлэй. Россин тариадай габьяата баатаршал- хойшодоошье капиталис оро- й хүдэлмэришэн ангида. бүхы ажалшадта зориг бадаруулагша жэшээ, революционно тэмсэлэйнь замые гэрэлтүүлэн заагша одон болохо байха.

Октябриин илан мандахатай хамта, капитализмын гансааран зонхилдог ябадал барагдаа hэн. Мүнөө социалис байгуулалта дэлхэйн бүмбэрсэгэй дүрбэнэй нэгэнhээ үлүү газар дайда дээрэ дэлгэрэн мандаад, манай замой түбиин бүхы хүн зоной гурбанай нэгэнhээ олые нэгэдхэнхэй. Россида бологшо Октябриин революци империализмда эсэргүү национально-сүлөөлалгын хүдэлөөнэй түгэлдэр ехэ хүсэнүүдые жагсаан бадаруулаа. Колониальна империнүүдэй hандардаhан дээрэ жара гаран сүлөөтэ гүрэн эмхидхэгдээ. Тэндэхи хэдэ хэдэн оронууд дотор капиталисбэшэ замаар дабшаха хүсэл эрмэлзэл дэлгэрнэ, социалис ёhоной хараа шэглэл улам эли тодоор үзэгдэдэг боложо байна.

Советскэ Союз дотор коммунизм байгуулгые манай ороной ажалшад тон шухала хэрэгнай, мүн интернациональна дээдэ зэргын уялгамнай гэжэ тоолоод, дэлхэй дээрэхи түрүүшын хүдэлмэришэд, таряашадай социалис Эсэгэ ороной экономическа, политическэ, сэрэгэй хүсэ шадалые Коммунис партиин хүтэлбэреэр саг үргэлжэ бэхижүүлнэ.

I. Ленинизмын үзэл сурталнуудай, Октябриин үзэл сурталнуудай илалта

дүүд!

ет хүнүүдэй бүхы үеынхид: засагые тогтоолсоhон, социа- бщество байгуулhан, тэрэниие ороноо хамгаалгын дайнай ту- нүүд соогуур аршалан хам- н хүнүүд, мүн революциин э хэрэгые эсэгэнэртэеэ, аханар- хамта үргэлжэлүүлээшэд бултаагуехэ Октябриин ойе зориг тү- өөр, баяртай хүхюунээр тэм-.

эл мэдэрэл болон бодолнууд, эрмэлзэл ба хамтын хэрэг— изм байгуулга биданиие нэгэд- Октябриин тэмсэлшэдэй мүрөөр дабшаха, тэдэнэй баатар габь- лан абаха гэhэн Владимир эй уряае сэдьхэлээ хүдэлэн- hанана, дурданабди. Социалис оциин агууехэ вождьдо ухаан өөрөө хандан, нигэжэ хэлэнэ- совет арад таби шахуу жэлэй соо Октябриин баатарнуудай а замаар найдамтай дабшажа ы!

ьяата тэмсэлэй, агууехэ илал- дай 49 жэл үнгэрөө. Үнгэрhэн бүхэн совет байгуулалтын тү- хүсые, марксистско-ленинскэ бодолой илагдашагүйе гэршэ- руулдаг туладаа бидэнэртэ ду- лтай, хүндэтэй байна.

ябриин революциие шэнэ бай- хёон байгуулхын тула олонии- лашад хэhэн юм, тиимын тула лза хойшо зохёон байгуулхы, тэн хубилгаха шэнжэтэй бай-

атическэ засагые хүдэлмэри- ангиин гартаа абаад байхада, Ленин социализм байгуулгын тэрэ дары зохёожо захалаа Энэ түсэб баруун оронуудай «мэдээшэрхэгшэдтэ» хубхай , бүтэхэгүй юумэ шэнгеэр үзэг- байгаа. Манай орон доторшье ленинскэ хараа шугамhаа руулха гэжэ hэдэдэг хүнүүд байhан юм. Заримашуул жэжэ уазна авантюризмын политика, зариман—либеральна рефор- ын политика партида баадха- хүсэдэг байгаа.

инэй хараа заабаринуудые шашалдаашадта, авантюрист- нэ, этигэл ядагшадта, капиту- нуудта эсэргүү, троцкистнууд, най оппортунистнууд, нацио- албэрэгшэд ба ленинизмдэ хар- усал бүлэглэлнүүдтэ эсэргүү тэмсэл соогуур бодото дээрэнь улхэ ушартай болоогдоо.

волюциин бүхэдэлхэйн-түүхэтэ гонуудай ба хуушанай Росси- улэhэн айхабтар гээгдэнги бай- хоорондохи асари ехэ алгаса- айсуулхын тула социализмын бодолдо тон үнэн байха, илал- йлаха байhандаа этигэхэ, хүдэл- шэн ангиин, тэрээнэй түрүү ай болоhон партиин шанга жу- сахиха, бата тэсэбэри, нягта эм- хангаха шухала байгаа.

921 оной хабарай нэгэ үдэшэ ыгүй, үлэн Москвада, оро- ноо хуби заяан тухай ухаалан жолхо зуураа, Владимир Ильи- нигэжэ hанаагаа зобонгёор бэшэ- ь hанаад үзэел:

РСФСР-эй картые харыт. Волог- хойгуур, Ростов-на-Дону ба Са- hаа зүүн-урдуур, Оренбург ба hоо урдуур, Томскhоо хойгуур хизааргүй ехэ газар дайда нэм- байнал. Эндэ хэдэн арбаад ехэ гэгшын, болбосон соёлтой гүрэнүүд багтаха hэн бэлэй. Энэ бүхы хизаар дайда дээрэ хуушанай бүдүүлиг, зэрлиг шахуу, ёhотойл зэрлиг байдал дэлгэрэнги байна».

Революционно найдабари түгэс, хүдэлмэришэн ангиин, тэрэнэй партиин зохёон байгуулхы хүсэндэ заха хизааргүй ехээр этигэдэг байhан В. И. Ленин иимэ байдалhаа социализмда орожо болохо тухай заагаа бэлэй.

Совет арад ленинскэ партиин хүтэлбэри доро ябажа, түрибэлгүй ехэ гээгдэл ба үгырэл задагайралые амжалтатайгаар усадхан зайсуулаа. Манай Эхэ орон хүгжэлтэ түгэс экономикотой, түрүү соёл болбосоролтой, хүсэн түгэлдэр, hалбаран мандажа байгаа социалис гүрэн болонхой.

Революциин эдэ туйлалтануудые болохол ёhоороо болоhон, юрын, байхал зэргэтэй юумэ шэнгеэр мүнөө ойлгодог байнабди, нүхэдүүд. Урдань манай орон ямар байгаа hэм, мүнөө ямар болооб гэжэ бодоод үзэхэдөө, социалис революци зохёон байгуулхы ямар ехэ хүсэтэйб гэжэ, манай орон дотор тиимэ революциин болоhондо ямар ехэ золтойбибди гэжэ онсо гүн гүнзэгыгөөр ойлгон мэдэрхэш!

Манай орон дардам харгыгаар бэшэ, харин шэнжэлэгдээгүй, хүшэр бэрхэтэй замаар дабшажа ерэhэн байна. В. И. Ленин «Публицистын тэмдэглэлнүүд» дотороо hаяхан тогтоhон Совет гүрэнэй замые «...тон үндэр, эрид эгсэ, үшөө шэнжэлэгдээгүй хада өөдэ...» арайхан абиран гараhантай уран хурсаар жэшэhэн юм. «Эндэ экипажшье, харгы замшье, урда тээнь шэнжэлэгдэhэн ямаршье юумэн юрэдөө үгы байгаа!».

Совет байгуулалта, ажахын социалис ёhо гурим, Коммунис партиин политика хэсүү шанга, сэхэ шууд шалгалтые—сагай шалгалтые дабажа гараа. Манай парти, манай арад түрүүшын зам нээгшэд болоhон түүхэтэ үүргэеэ нэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлээ.

Түүхэтэ богонишог болзор соо ороноо индустрижуулжа, Эхэ оронойнгоо экономическа бэеэ даанхай байдал хангаhан, тэрэнээ дэлхэйн промышленна хоёрдохи гүрэн болгоhон байна.

Социалис революциин нүгөөдэ тон орёо зорилго—хүдөө ажахыгаа хамтын ажалай замда оруулха хэрэг амжалтатайгаар шиидхэгдээ hэн. Энэмнай ленинскэ кооперативна түсэбөөр хараалагдаhан зам, техническэ талаараа гээгдэнги, жэжэ товарна таряашадай ажахынуудые томо, оньhожоруулагдаhан хамтын ажахы болгохо тон зүб зам байгаа.

Гэхэтэй хамта, Советскэ Союз дотор соёлой ехэ хубисхал бэелүүлэгдээ. Энэмнай социализм байгуулха программын тон шухала хубинь болоо. Владимир Ильич нигэжэ онсолон тэмдэглэдэг байhан гэбэл: «...Хамха сохюулhан капитализмhаа үрэ ашаг гарахагүй. Капитализмын үлөөhэн бүхы соёлые абажа хэрэглэхэ, тэрээгээр социализм байгуулха хэрэгтэй. Бүхы эрдэм техникэ, бүхы шадабари мэргэжэл ба искусство хэрэглэхэ шухала. Тиигээгүй hаа, коммунис обществын ажабайдал зохёон байгуулжа шадахагүйбди».

Партимнай ородой, дэлхэйн соёл болбосоролой туйлалтануудые үргэн улад зоной шадабари болгоо. Олон миллион хүдэлмэришэд, таряашад, тэдэнэй үхибүүд дээдэ эрдэм шудалаа. Орон дотор арадай интеллигенци урган дэбжээ.

СССР-тэ туйлагдаhан социализмын илалта социальна, национальна харилсаануудай талаар үндэhэн хубилалтануудые үүсхээ. Хүдэлмэришэд, колхознигууд, интеллигенци бата нэгэдэлтэй, нягта эмхидэлтэй общество болонхой. Өөрыгөө тойруулжа ажалша таряашадые элсүүлhэн, манай баатар габьяата хүдэлмэришэн анги иимэ общество байгуулха, бэхижүүлхэ хэрэгтэ хүтэлбэрилхы үүргэ дүүргэhэн байгаа, дүүргэхэшье байха.

Коммунис партимнай хүдэлмэришэд, таряашадай ангиин тодорхой хараа шугам сэхэ шууд баримталан бэелүүлээ, хүдэлмэришэд болон таряашадай холбоо барисаанда түшэглэн, коммунизм байгуулха замаар ороноо найдамтай хүтэлөө.

Ленинскэ национальна политикын үндэhөөр зуу гаран ехэ, бага арадууд ханин барисаата бүлэ болон нэгэдэнхэй. Эдэнэр аха дүүгэй нэгэдэл бэелүүлэн, ород арадай туhаламжаар социализм байгуулаа. Эдэнэй олониинь капиталис хүгжэлтын зоболонто шатые алгад гаража, социализмын замда ороhон байна.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайн совет байгуулалтын бата бэхиие шалгаhан хэсүү шанга шалгалта болоо. Манай арад өөрынгөө сүлөөтэ, бэеэ даанхай байдал аршалан хамгаалхын тула ехэ хохидолдо ороho ушартай болоо hэн. Энэмнай нэгэ армиин нүгөөдэеэ диилэhэн илалта байхаhаа гадна, түбхын түрүүндэ социализмын, манай экономикын ба суртал бодолой, эрдэм болон техникын, совет хүнүүдэй эрэлхэг ябадалай, тэдэнэй эгэршэгүй зоригой илалта байгаа. Бидэнэр дайсанаа бута зада сохижо, Европын арадуулые, тэрэ тоодо немец арадыешье, фашис боголшолгоhоо абараа hэмди. Совет арадай энэ баатаршалгые хүн түрэлтэн хэзээшье мартахагүй!

Москвагай оршондо немец-фашис сэрэгүүдые бута сохиhоор 25 жэлэй ой гүйсэхэ ойртожо байна. Энэ хэсүү шанга сагта Советскэ Союзай бүхы арадуудай хүбүүд, басагад түрэл ниислэлээ хамгаалхын тула бата жагсаалаар бодоhон, бүхы москвагайхид нэгэ хүн шэнгеэр эмхидэн бодоhон юм. Москвагай, манай баатар хотын алдар солонь мартагдашагүй жэшээ боложо, хэтын хэтэдэ суурхан байхал!

Фашис бүдүүлиг дээрмэшэд дайнай үедэ манай 70 мянга гаран городууд, тосхонуудые hандааhан, галдаhан, олон мянган предприятинуудые бута зада сохиhон, хэдэн арбаад миллион хүнүүдые гэр байргүй болгоhон юм. Советскэ Союз олон жэлэй туршада өөдэгүй hула гүрэн болохонь гэжэ багсааhан дэлхэйн бүхы хархисууд хороор хашхаралдаа бэлэй. Теэд социализмын дайсад баhал — хэдыдахеэшьеб!—эндүүршоо.

Дайнай хойтохи үе соо манайда промышленна продукци бүтээн гаргалгын жэл соохи ургалтынь дундуур темп Холбоото Штадуудайхиhаа дээшээ байhан. СССР-най шухала түхэлэй олон янзын продукци үйлэдбэрилэн гаргалгын талаар США-е хүсэхэhөө гадна, ахижа гаранхай—түмэрэй руда, нүүрhэн тэдэнэйхиhээ ехээр малтагдан абтана, кокс, цемент, магистральна тепловозууд, электровозууд, таряа хуряадаг комбайнууд, модон, хюрөөдэмэл материалнууд, нооhон бүд үлүү ехээр үйлэдбэрилэгдэнэ.

1965 он дотор СССР-тэ үйлэдбэрилэгдэhэн промышленна продукциин хэмжээн дайнай урда тээхи 1940 оноойхиhоо 8 дахин тухай нэмэhэн байгаа. Арадай ажахын шухала шухала hалбаринууд научно-техническэ дэбжэлтын үндэhөөр техническэ талаараа шэнэдхэгдэн зэбсэглэгдээ.

Совет арад долоон жэлэйнгээ түсэбые дүүргэhэнэй үндэhөөр коммунизмын материально-техническэ үндэhэ hуури байгуулха шухала алхам хээ. Долоон жэлэй турша соо 5,5 мянга шахуу промышленна ехэ ехэ предприятинууд баригдажа, ашаглалгада оруулагдаhан байна. Промышленностьдахи үйлэдбэриин гол фонднууд 2 дахин нэмээ.

Эдэ бүгэдэмнай хүдэлмэришэд, таряашад, инженерно-техническэ ба научна хүдэлмэрилэгшэдэй шэн зоригто, үнэхөөрөө түгэс габьяата ажалай үрэ мүн.

Үглөөдэр ороной хото городууд, хүдөө тосхонуудаар үбсүүндээ шэнэ орденууд, медальнуудые яларуулhан хэдэ мянган ажалшад долоон жэлэй түсэб амжалтатайгаар дүүргэhэнэй түлөө правительствын дээдэ шагнал хайрада хүртэhэн предприятинууд, барилгануудайнгаа тугуудые барьяд, hайндэрэй демонстрациин түрүү зэргэдэ дабшахань. Эхэ оромнай социалис мүрысөөндэ илагшадай габьяае үндэрөөр сэгнээд, эрхим хүбүүд, басагадаараа омогорхожо байна!

Урдань гээгдэнги байhан манай Эхэ ороной экономическа, политическэ, оюун бэлигэй hалбаралгын талаар туйлаhан асари ехэ дабшалта социалис байгуулалтын ашаар, коммунизмын үг зорилгодо совет хүнүүдэй үнэн байдаг ябадалаар, парти болон арадай бата нэгэдэлээр хангагдаа. «Манай парти агууехэ илалтануудта арад түмэниие эмхидхэжэ, зоригжуулан элсүүлжэ шадаhанай ашаар нэрэ солоёо мүнхэрүүлээ» гэжэ Л. И. Брежнев КПСС-эй XXIII съезд дээрэ хэлээ hэн.

Октябриин революциин суртал бодолые, ленинизмын суртал бодолые бодото дээрэнь бэелүүлэгшэ Коммунис партиин манай арадые хүтэлдэг замай үнэн зүбые Советскэ Союзай бүхэдэлхэйн-түүхэтэ илалтанууд бүрин гэршэлээ.

II. КПСС-эй XXIII съездын шиидхэбэринүүд—коммунизм байгуулха бүгэдэ арадай программа

Нүхэдүүд!

Манай арад зон Совет гүрэнэй мүндэлэн мандаhан үдэрые хүндэтэйгөөр ёhолон тэмдэглэхэ бүхэндөө, зохёон байгуулагшын, бодото эзэнэй гуримаар үнгэрэгшэ жэлэйнгээ дүнгүүдые бүтэмжэтэй зохидоор согсолдог, туйлаhан амжалтануудаа болохотой соонь тэмдэглэдэг, коммунис байгуулалтын ээлжээтэ зорилгонуудта анхаралаа хандуулдаг юм.

Октябриин революциин 49-дэхи жэл юугээрээ гайхамшаг байгааб? Энэмнай түбхын түрүүндэ түүхэтэ ехэ хэрэг үйлын бүтээгдэhэн—Советскэ Союзай Коммунис партиин XXIII съездын зарлагдаhан жэл боложо, совет хүнүүдэй, хилын саанахи манай ханинарай сэдьхэл бодолдо хадуугдан үлэхэл.

Манай съезд марксизм-ленинизмын суртал бодолой мүнхэ хүсые, коммунис хүдэлөөнэй нягта эмхидэлые, ревизионизмда ба хуушарhан үзэл сурталда үнэнтэ революционернүүдэй эбсэшэгүй эсэргүү байдагые бүхы дэлхэйн үмэнэ элирхэйлэн харуулаа. Съездын шиидхэбэринүүд парти болон арадай зүгhөө, аха дүү коммунис, хүдэлмэришэнэй партинуудай зүгhөө бүрин hайшаагдаа. Үе сагай үнгэрхэ тума манай ороной политическэ, экономическа, ниитын бүхы ажабайдалда КПСС-эй XXIII съездын үзүүлhэн асари ехэ, аша түгэс нүлөөн улам элеэр харагдажа байна.

Съездын үедэхи зохёон байгуулхы, бүтэмжэтэй, залан сэхэ оршон байдал, партиин ба гүрэнэй ажал ябуулгын орёо асуудалнуудта таарамжатай зохидоор хандаhан ушар үдэр бүриин бодото хэрэгтэ бүри ехээр нүлөөлжэ байна гэжэ хэлэбэл, үлүүсэ hайрхаhан ябадал болохогүй.

Субъективизмые үндэhөөрнь үгы хэхэ, партийна, гүрэнэй ажабайдалда хабаатай ленинскэ гурим ёhонуудые батадхаха, хүгжөөхын тула, социализмын экономическа зайлашагүй хуули ёhонуудай эрилтэнүүдтэй зохилдуулан, арадайнгаа ажахые эрдэм ухаанай заабариин үндэhөөр хүтэлбэрилхын тула партиин Центральна Комитедэй 1964—1965 онуудай пленумууд дээрэ, XXIII съезд дээрэ тодорхойлон хараалагдаhан хэмжээнүүдэй зүб байhаниинь эли бодо, тобойн харагдажа байна.

КПСС-эй XXIII съезд табан жэлэй түсэб табиха Директивэнүүдые тодорхойлон хараалhан юм. Тэрэ түсэб дүүргэгдэхэдээ, арадай ажахын хүсэн түгэс шэнэ хүгжэлтэ хангаха, совет хүнүүдэй материальна ба соёлой эрилтэ хэрэглэмжэнүүдые бүри хүсэд дүүрэнээр хангаха нүхэсэл бии болгохонь лабтай. Үйлэдбэриин гол фонднууд нэгэ хахад дахин арьбадхагдаха, национальна доход 38—41 процентээр ехэ болохо, ажалшадай бодото олзо доход 1,3 дахин нэмэхэ байха.

Түсэбтэ шэнэ табан жэл этигэлтэй найдамтайгаар алхалжа захалаа. Агууехэ Октябриин ойе эрхимээр угтахын түлөө социалис мүрысөөн ехэ амжалта туйлаа—промышленна продукци бүтээн гаргалгын, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлгын талаар арба hарын түсэб үлүүлэн дүүргэгдээ. Бүтээгдэhэн продукциин хэмжээн үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхиhоо 8,3 процентээр нэмээ, 6,7 процентээр дээшэлхэ түсэбтэй байhан юм.

КПСС-эй Центральна Комитет промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдые халуунаар амаршалаад, ажалай шэнэ илалтануудые туйлахыень тэдээндэ хүсэнэ.

Хүн зоной эрилтэ хэрэглэмжые хүсэд дүүрэнээр хангаха ёhотой хүнгэн промышленность эршэ темпээ улам түргэдхэжэ байна. Юhэ hарын турша соо нооhон бүдүүдые нэхэлгэ 10 процентээр, гадар трикотаж хубсаhа оёлго—20 процентээр, гутал—8 процентээр нэмээ.

Хүдэлмэришэн анги жэлэйнгээ даабаринуудые мүн лэ иимэл амжалтатайгаар дүүргэхэ гэжэ найдаха үндэhэ баримта бии. Даб дээрэхи багсаамжын ёhоор, манай орон энэ жэлдэ 97 миллион тонно булад, 260 гаран миллион тонно нефть, 550 миллиард шахуу киловатт-час электрын элшэ хүсэ үйлэдбэрилхэ байха.

Табан жэлэй түсэбэй түрүүшын жэл — онсо ехэ удха шанартай. Промышленность шэнэ эрхэ байдалда арадай ажахые ударидан хүтэлбэрилгэдэ экономическа арга методэй үүргын шангадажа байhан, үйлэдбэриин предприятинуудай коллективүүдэй материальна урмашуулгын ехэ боложо байhан, тэдэнэй зохёон байгуулхы эдэбхи үүсхэлэй ургажа байhан сагта хүдэлмэреэ эхилээ. Энэ ушар болбол хараатай үрээ үгэжэ байна.

Ажахыгаа ударидалгын шэнэ гуримда ороhон предприятинууд урданайхиhаа hайн үрэ дүнгүүдые туйлаа. Жэшээлхэдэ, 9 hарын туршада продукци худалдалтын хэмжээн нёдондо жэлэй энэ үеынхитэй сасуулхада, 11 процентhээ үлүүгээр ехэ болоо, ажалай бүтээсэ—8 процентээр, ашаг олзо —20 процентhээ үлүүгээр ехэ болоhон байха юм.

Москва болон Ленинградай түрүү промышленна предприятинуудай жэшээгээр ороной заводууд болон фабрикануудта үйлэдбэриин техническэ хэмжээе дээшэлүүлхын түлөө, продукциин шанарые hайжаруулхын түлөө шанга тэмсэл хэгдэнэ. Олон предприятинуудта шэнэ, бүри hайн хэрэгсэлнүүдые бүтээхэ үйлэдбэри эмхидхэгдэнэ.

Манай промышленностиин амжалтанууд баясуулнашье, зоригжуулнашье, тиигээшье hаа, байhан дутагдалнуудые, hула олон предприятинуудта, мүн промышленностиин бүхэли hалбаринуудта байhан туйлай ехэ арга боломжонуудые заримдаа шадабаритүйгөөр хэрэглэдэг байhан ушарые халхалха ёhогүй ха юм.

Хэгдэжэ эхилэгдэhэн экономическа хубилалтые саашадань бэелүүлгэ—ехэ, бүгэдэ арадай хэрэг гээшэ. Тэрэ хадаа промышленна предприятинуудай коллективүүдэй, тэдэнэй партийна, профсоюзна, комсомолой организацинуудай, министерство болон ведомствэнүүдэй, түсэблэлгын болон финансова органуудай hуларшагүй хүсэлэл оролдолго гаргахые эринэ.

Үйлэдбэриин гол фонднуудые бүри ашагтайгаар хэрэглэхэ, шэнэ техникэ нэбтэрүүлхэ, ажалаа бүри hайнаар эмхидхэхэ, ажахын тоосоое шангадхаха хэрэттэй. Түсэблэлгэдэ, материально-техническэ хангалгада эрдэм ухаанай үндэhэ hуури бүри ехээр нэбтэрүүлхэ, ажалай түлөөhые зүбөөр хэхэ шухала. Үйлэдбэриие эмхидхэхэ шэнэ экономическа арга дүрые халан абажа шадаха, экономикые гүнзэгыгөөр ойлгодог ажахын кадрнуудые шэлэн олохо, хүмүүжүүлхэ, hургаха хэрэгтэ тон ехэ үүргэ үгтэнэ.

Барилгын организацинуудай хүдэлмэриие hайжаруулха зорилго онсо хурсаар табигдана. Үйлэдбэриин хүсэнүүдые бүри түргөөр ашаглаха ябадалые хангаха, мүнгэ зөөриие жэжэ божоор тараан үрихэгүй, гээлтэ хоролтотой, аша үрэгүй гаргашатай үсэд шангаар тэмсэхэ, ажалайнгаа шанарые дээшэлүүлхэ гээшэ барилгашадай уялга мүн.

Манай революционно hайндэрые угтажа байхадаа, совет хүнүүд хүдөө ажахын ажалшадай гайхамшагта амжалтануудаар тон ехээр хананги байhанаа мэдүүлнэ. Энэ жэлдэ Совет засагай оршон байhан бүхы 49 жэлэй туршада ороohо таряанай эгээн ехэ ургаса абтаhан ушар бидэ бүгэдые үнэн зүрхэнhөө баясуулна.

Ноябриин 1-дэ колхоз, совхозууд гүрэнэй амбаарта 75 миллион тонно шахуу ороohо хаагаа.

Мүн хлопогой, саахарай свёклын, наран сэсэгэй, овощ болон хартаабхын, лубяной болон хүдөө ажахын бусад ургамалнуудай муу бэшэ ургаса абтагдаа.

Нёдондо жэлэй үбэлжэлгын хүнэр хүндэ байгаашье hаань, мал ажал амжалтатайгаар хүгжөөгдэнэ. Эбэртэ бодо малай, хонидой болон шубуудай тоо толгой олошороо, тэдэнэй ашаг шэмэнь ехэ болоо. Ноябриин 1-дэ мал ажалай бүхы продукт-нуудые худалдан абаха түсэб үлүүлэн дүүргэгдээ. Нёдондо жэлэй 10 hарынхиhаа ехээр бэлдэгдээ гэбэл: hүн—1 миллион 100 мянган тонноор, мяхан—692 мянган тонноор, нооhон—12 мянган тонноор.

Хэрбээ хүдөө ажахын ехэ амжалта болон туйлалтануудые зүбөөр сэгнэхэ гээ hаа, энэ жэлэй сагай уларилай hайн байhаниие хэлэнгүй гаража болохогүй ха юм. Тиихэдээшье энэ ушар амжалтын эрхэ нүхэсэлнүүдэй нэгэн лэ гээшэ.

Туйлалтануудые шиидхэhэн зүйл гэбэл, хүдөө ажахые хүтэлбэрилгэдэ партиин бэелүүлhэн зүб политика мүн гээшэ. КПСС-эй ЦК-гай мартын Пленумэй hүүлээр ехэ бэшэ саг үнгэрөө, теэд тэрэнэй зохёоhон хэмжээнүүдые бэелүүлгэ социалис хүдөө ажахын үйлэдбэрилэ байhан бодото арга боломжонуудые бүри хүсэд дүүрэнээр хэрэглэхэ үргэн ехэ арга олгожо үгөө.

Гүрэнэй зүгhөө хүдөө ажахыда хүргэгдэдэг туhаламжа эрид шууд ехэ болоо. Капитальна hомололгонууд ургаа, техникэ болон утэгжүүлгэ бүри ехээр үгтэдэг болоо, хүдөө ажахын продукцинуудай, промышленна эд бараанай экономическа талаараа үндэhэлэгдэhэн сэнгүүд тогтоогдоо, материальна урмашуулгын ёhо гурим шууд сэхээр сахигдана. Элэ бүгэдэ болбол колхознигуудай, хүдөө ажахын бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй ажалай үзэгдөөгүй ехэ эдэбхи үүдхээ.

Эрдэм, наукын болон олон жэлэй дүй дүршэлэй эрилтэдэ гүнзэгы ехэ хүндэтэйгөөр хандаха ябадал, колхоз болон совхозуудай кадрнуудай элэбхи үүсхэлые, бэеэ даагаад, бодомжотойгоор ажахыгаа эрхилхэ ябадалые бүхы хэмжээгээр дэмжэхэ ушар партийна, советскэ органуудай эмхидхэлэй хүдэлмэриин эшэ үндэhэн болонхой.

Ехэ илалтаар хүдөө ажахын ажалшадые халуунаар амаршалха зуураа, КПСС-эй Центральна Комитет туйлаhан амжалтануудаа тэдэнэр батадхаха, арьбадхаха гэжэ батаар этигэжэ байhанаа мэдүүлнэ.

Коммунис парти, Советскэ правительство хүдөө ажахые саашадань дэбжээхэ, колхозно деревнидэ бүхы талын туhаламжа бүри ехээр хүргэжэ байха хараа шугамые шууд сэхээр, хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлжэ байха.

Хүдөө ажахыда туйлагдаhан амжалтанууд hанаагаа амарха ябадалые, мүнөө хүдөө тосхондо тиимэ ехэ хүсэлэл оролдолго гаргангүйгөөр хэрэг бүтэшэхэ юм гэhэн найдабари түрүүлжэ болохонь магадгүй. Тиимэhээ хүдөө ажахыда үшөөл бага бэшэ дутагдалнууд, шиидхэгдээгүй асуудалнууд, мүн тодорхой бэрхэшээлнүүдшье бии гэжэ харааhаа алдажа болохогүй. Полинуудай ургасые дээшэлүүлхын тула, малай ашаг шэмые ехэ болгохын тула, хүдөө ажахын продукциин өөрынь үнэ сэнгые доошолуулхын тула, газараа hайжаруулха, уhалуури хэхэ талаар КПСС-эй ЦК-гай майн Пленумэй зохёоhон программые дүүргэхын тула үшөө ехэ хүсэ гаргаха хэрэгтэй.

Энэ табан жэлэй туршада промышленна болон хүдөө ажахын үйлэдбэриин хүгжэлтын темпые дүтэлүүлхэ шухала байhаниинь мэдээжэ. Хүдөөдэ машинанууд, утэгжүүлгэнүүд, ядохимикадууд, мүн промышленна бусад продукцинууд жэлhээ жэлдэ бүри ехээр үгтэжэ байха ёhотой. Мүн хүдөөдэ барилгын хэрэг, бэлэдхэлгын болон худалдаа наймаанай органуудай, хүдөө ажахын түүхэй эд үйлэдбэрилдэг предприятинуудай хүдэлмэри горитойхоноор hайжаруулагдаха зэргэтэй.

Социалис үйлэдбэриин гол зорилго гэбэл, арадай ургажа байhан материальна болон культурна эрилтэнүүдые улам хүсэд дүүрэнээр хангаха ябадал болоно. Энээн тухай ажалшадай бодото олзо доходой хэлбэришэгүйгөөр ургажа байhан ушар гэршэлжэ үгэнэ. 1966 ондо нэгэ хүн дээрэ тоолоходо хүн зоной бодото олзо доход дайнай урдахи 1940 оноойхиhоо гурба дахин, 1958 оноойхиhоо 37 процентээр ехэ болонхой.

Октябриин 48-дахи жэлэй ойhoo хойшонхи үнгэрhэн жэлэй туршада гэр байрын асуудалые шиидхэхэ хэрэгтэ урдынхидаал мэтэ hуларшагүй анхарал хандуулагдаа. Энэ үе саг соо орон доторнай 1 миллион 800 мянган шэнэ, болбосон тухэлтэй гэр байра ашаглалгада үгтөө. Тэрээнhээ гадна, хүдөөдэ 375 мянган гэр баригдаа. 10,5 миллион шахуу хүн шэнэ гэртэ ороо, гэр байдалаа hайжаруулаа.

(Үргэлжэлэлынь 2-дохи нюурта)

АГУУЕХЭ ИЛАЛТАНУУДАЙ ЗАМ

Кремльдэхи Съезднүүдэй ордон соо

Манай орон түүхэтэ ехэ ойе тэмдэглэхээр бэлдэжэ байна. Календариин нэгэ хуудаhанай ирагдахада, шэнэ үе сагай табидахи жэл эхилхэнь. Манай эгээн ехэ энэ hайндэрөөр совет хүнүүдэй зүрхэ сэдьхэл онсо омогорхолоор билтарна. Энэмнай—хамагhаа түрүүлэн социалис революци хэhэн, Октябриин революционно байлдаанууд соогуур мүндэлэн мандааша өөрынгөө гүрэнэй хүсэ шадалые Коммунис партиин хүтэлбэри доро 50 шахуу жэлэй турша соо шэн зоригто ажалаараа батадхан бэхижүүлжэ байhан арадай омогорхол болоно.

Ноябриин 6-да Кремльдэхи Съезднүүдэй ордон соо болоhон Москва хотын ажалшадай депутадуудай Соведэй, партиин городской комитедэй баярай суглаан Агууехэ Октябриин революциин 49 жэлэй ойдо зорюулагдаа.

Ордоной асари ехэ, hаруул тунгалаг зал дотор Москвагай предприятинуудай хүдэлмэришэд, инженернүүд болон технигүүд, эрдэмтэд, соёлой ажал ябуулагшад, Совет Армиин сэрэгшэд, Москва шадархи колхозууд болон совхозуудай хүдэлмэрилэгшэд олоороо сугларба. Хилын саанаhаа ерэhэн айлшад, гадаадын дипломадууд байлсаа.

Эндэ суглаарагшад баярай суглаанай президиумдэ нүхэд Л. И. Брежневэй, Г. И. Вороновой, А. П. Кириленкын, А. Н. Косыгинай, А. Я. Пельшиин, Н. В. Подгорныйн, Д. С. Полянскиин, М. А. Сусловай, А. Н. Шелепинэй, В. В. Гришинэй, Д. Ф. Устиновай, Ю. В. Андроповой, И. В. Капитоновой, Ф. Д. Кулаковой, В. Н. Пономаревой ерэхэдэнь, нэрьемэ альга ташалгаар угтаба. Тэрэшэлэн нүхэд А. И. Микоян, К. Е. Ворошилов, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшонор, СССР-эй Верховно Соведэй палатануудай түрүүлэгшэнэр, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй гэшүүд, партиин үнинэй солото гэшүүд, ниислэл хотын эмхинүүдэй түлөөлэгшэд, летчигууд-космонавтнууд президиумдэ hууринуудаа эзэлбэ.

Баярай суглаае КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, Москва хотын ажалшадай депутадуудай Совэдэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ В. Ф. Промыслов нээгээ. Тус заседанида олохон коммунис, хүдэлмэришэнэй партинуудай, национально-демократическа партинуудай делегацинууд, профсоюзна делегацинууд, хилын саанахи залуушуулай, эхэнэрнүүдэй, соёлой ба бусад олониитын эмхинүүдэй түлөөлэгшэд байлсана гэжэ мэдээсэбэ.

Суглаанда хабаадагшад зал соо байhан делегацинуудай хүтэлбэрилэгшэд болон гэшүүдые, хилын саанахи бүхы айлшадые хани халуунаар, үнэн зүрхэнhөө амаршалба.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн КПСС-эй ЦК-гай дэргэдэхи Партийна хиналтын комитедэй Түрүүлэгшэ А. Я. Пельше «Агууехэ Октябриин социалис революциин 49 жэлэй ой» гэhэн элидхэл хээ.

Баярай суглаан дүүрэhэндэ соносхогдобо.

Советскэ Союзай гүрэнэй гимн дуулагдан ханхинаа.

Советскэ Союзай Коммунис партиин, тэрэнэй ленинскэ Центральна Комитедэй хүндэлэлдэ, Советскэ правительствын хүндэлэлдэ, агууехэ совет арадай хүндэлэлдэ зорюулагдаhан юрөөлэй үгэнүүд зал соо дуулдана.

Суглаарагшадта зорюулан концерт табигдажа, ехэ амжалтатайгаар үнгэрөө.

* * *

Агууехэ Октябриин 49 жэлэй ойдо зорюулагдаhан баярай суглаанууд мүн лэ Ленинград, Киев, Ташкент, Вильнюс, Фрунзе болон бусад союзна республикануудай ниислэлнүүдтэ, ороной ондоо хото городуудта болоо.

(ТАСС).

АГУУЕХЭ ОКТЯБРИИН СОЦИАЛИС РЕВОЛЮЦИИН 49 ЖЭЛЭЙ О

1966 оной ноябриин 6-да Кремльдэхи Съезднүүдэй ордон соо болоһон баярай суглаан дээрэ нүхэр А. Я. ПЕЛЬШИИН хэһэн элидхэл

(Үргэлжэлэл. Эхиниинь 1-дэхи нюурта).

Гэр байра барилгын дэлисэ жэшээлэшэгүй ехэ, гэбэшье, манайда гэр байрын талаар табигдадаг эрилтэнүүд үшөөл ехэ гээшэ. Эгээл тиимэ дээрэһээ гэр байра барилгада тон ехэ мүнгэ зөөри саашадаашье һомологдохо, өөнэнэй тула бүхы арга боломжонууд ашаглагдаха юм.

Арадай эрилтэнүүд хэлбэришэгүйгөөр ургана. Хүн зониие элеэ хоолой болон промышленна эд бараагаар хангаха талаар һүүлэй сагта абтагдаһан ашаг ехэтэй хэмжээнүүд энээгээр тодорхойлогдоно. Хилээмэнэй зүйлнүүд, саахар, ургамалай болон малай тоһон, маргарин, макарон, кондитерскэ зүйлнүүдые жэшээлэн абаад үзэе. Худалдаа наймаанай организацинуудта эдэ зүйлнүүд хүн зоной эрилтые гол түлэб хангаха хэмжээгээрээ ороно. Мяха болон һү худалдалга ехэ болоо. Хүдөөдэшье худалдаа наймаан эли бодоор һайжараа.

Энэ жэлэй 10 һарын туршада розничнэ худалдаа наймаанай эд бараанай эрьесэ 92 миллиард түхэриг гэхэ гү, али хараалагдаһан түсэбһөө 1 миллиард шахуугаар ехэ болоо.

Худалдаа наймаагаар, мүн ниитын фонднуудаар дамжуулан хангагдадаг арадай хэрэглэмжын ургалта арсашагүй. Зүгөөр ажабайдалай эрилтэ, совет хүнүүдэй эрилтэнүүд жэлһээ жэлдэ ехэ боложо байдаг.

КПСС-эй XXIII съезд үйлэдбэриин зэбсэгүүдые бүтээн гаргадаг һалбариһаа хэрэглэмжын зүйлнүүдые бүтээдэг промышленностиин һалбариин гээгдэхэ ушарые усадхаха зорилго табяа. Энэ талаар ехэ юумэн хэгдэжэ байна. Зарим промышленна эд бараанда, нэн түрүүн гутал, трикотажна болон оёдоһон хубсаһанда, мебель, холодильнигуудта табигдадаг ехэ эрилтые түргөөр хангахын тула ехэ хэмжээнүүд абтагдажа байна. Гэхэ зуура, гансахан тоогой талаар бэшэ, мүн эд бараанай үшөө шанарай тала хараада абтагдаха ёһотой гэжэ тэмдэглэхэ шухала. Ушар юуб гэхэдэ, олон эд бараанууд тоогойнгоо талаар хүсэд хүрэхөөр таргагдадаг юм. Тэд мүнөө хүнүүд эд бараанда ехэ эрилтэ табидаг, моодын талаар шэлэдэг, һанаандаа тааруу эд бараа худалдан абаха гэдэг болонхой.

Худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэдэй уялга гэбэл, худалдан абагшадай эрилтые һайнаар, түргөөр шудалха болоно. Түрүү предприятинуудай жэшээгээр хүнгэн ба эдеэ хоолой промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд үйлэдбэреэ түргөөр шэнэдхэн эмхидхэхэ, продукциингаа шанарые һайжаруулха, юрэнхы тоогой хойноһоо бэшэ, харин хүн зоной эрилтые хангахын тула үйлэдбэреэ эмхидхэхэ ёһотой.

Ажабайдалай талаар хүн зониие хангадаг хэрэгые арадай ажахын томо, оньһожоруулагдаһан һалбари болгохо хэрэгтэй. Энэ һалбари болбол шанга материально-техническэ үндэһэ һууритай болохо юм. Ажаһуудалай талаар хүн зониие хангаха хэрэгые зүбөөр эмхидхэлгэ болбол городой болон хүдөөгэй хүн зоной ажаһуудалай эрхэ байдалые адлижаруулха тухай партиин табиһан зорилтые шиидхэлгэдэ туһалха зэргэтэй.

Коммунис парти, Совет гүрэн ороной оюун ухаанай һалбаран хүгжэхэ эрхэ байдал байгуулха тухай эсэшэ сусашагүйгөөр оролдоно. Мүнөө үедэ юрэнхы эрдэмэй һургуулинуудта 48 миллионһоо олон хүн һурана, техникумүүдтэ —4 миллион шахуу, дээдэ һургуулинуудта—4,1 миллион хүн һурана. Мүнөө жэлдэ 8 класс дүүргэгшэдэй 75 процент шахууень дунда һургуулинуудта, мүн тусхай дунда һургуулинуудта һуралсажа байна.

Манай эрдэмтэдэй ажал бүгэдэ ниитын омогорхол үүдхэнэ. Совет хүнүүд замбуулин руу эгээн түрүүшээр зам нээгээ, замбуулин дэлхэйн нюусые тайлбарилхын тула үсэд шанга шэнжэлэлгэ хэжэ үргэлжэлһөөр.

Һарые тойрон ниидэдэг дэлхэй дээрэ түрүүшын манай хэмэл оденһоо энэ жэлэй апрель һарада коммунис гимн—«Интернационал» социализмын илалтын һүлдэ болон зэдэлээ.

Физикэ, хими, радиоэлектронико, биологи болон медицинэдэ, хэмэл алмаз, шэнэ хатуу материалнуудые, шэнэ машина болон станогуудые, абяанһаа түргөөр ниидэдэг самолёдуудые, хүсэ ехэтэй ракетэнүүдые байгуулгада томо амжалтанууд туйлагдаа.

Ороной культурна хүгжэлтэдэ, олониитые коммунис ёһоор хүмүүжүүлгэдэ литература болон искусство улам нүлөө ехэтэй хүсэн боложо байна. Ленинскэ парти уран һайханай интеллигенциин зохёохы бүтээлдэ ехэ хүндэтэйгөөр хандадаг, коммунис общество байгуулгада тэрэнэй харюусалга ехэтэй үүргээ ёһотоор дүүргэхэ хэрэгтэнь оролдосо ехэтэйгээр туһалжа байна, саашадаашье туһалха юм. Совет арад ажабайдалые зүбөөр харуулһан, партийна үзэл бодолые уран һайханай шадабаритай тааруутаар нэбтэрүүлһэн зохёолнуудые бүтээхыень уран зохёолшодһоо, искусствын ажал ябуулагшадһаа хүлеэнэ.

Октябриин 49-дэхи жэл манай гүрэнэй саашанхи бэхижэлтын, хүгжэлтын жэл болоо. Совет социалис байгуулалтын политическэ эшэ үндэһэн—хүдэлмэришэн ангиин ба колхозно таряашадай союз, манай ороной арадуудай хани барисаан, бүхы ажалшадай үзэл сурталай-политическэ нэгэдэл, Коммунис партяа, тэрэнэй Центральна Комитедые, Советскэ правительствые тойрон тэдэнэй жагсаал улам бэхижээ.

КПСС-эй XXIII съезд социалис демократиие саашадань хүгжөөхэ, бэхижүүлхэ, гүрэнэй засагай болон эгээн олон зониие хабаадуулһан ниитын эмхинүүд болохо Советүүдэй ажал ябуулгые һайжаруулха үргэн ехэ түсэб зохёогоо.

Ажалшадай депутадуудай Советүүдэй шиидхэдэг асуудалнууд олон юм. КПСС-эй XXIII съезд совет органуудай ажал хэрэгтэ жэжэ божоор хамаархаха, тэдэнэй һэлтэхэ ушарые бүрин усадхаха, ажахын болон культурна байгуулалтын зорилтонуудые бэелүүлгэдэ тэдэнэй эдэбхиие дээшэлүүлхэ тэһэн эрилтэ табяа. Эгээл иимэ эрхэ байдалда Советүүдэй үүргэ мүнөө илангаяа ехэ болоно.

Мүнөө партийна, советскэ, профсоюзна болон ажахын организацинуудай хүдэлмэриин арга дүрые нарижуулха, гүрэнэй болон ажалай журамые шангадхаха, хүн зондо, тэдэнэй ажалда, тэдэнэй дурадхалнууд болон эрилтэдэ ехэ анхаралтайгаар хандаха, материальна баялигуудта, байгаалиин баялигуудта гамтайгаар хандаха асуудалнууд онсо ехэ удха шанартай болонхой.

Һүүлэй үедэ совет эрхэтэдэй аюулгүй байдалые, нэрэ хүндыень хамгаалха хэрэгые шангадхаха талаар горитой ехэ хэмжээнүүд абтаа. Ниитын гуримые эбдэхэ ябадалые үндэһөөрнь усадхалгада зорюулагдаһан хуулинууд бүтээдэ арадай дэмжэлгэдэ хүртөө. Энэшье ойлгосотой. Социалис хамтын байрын оршон байдалай амгалан зохид, сэбэр һайхан байхыень совет хүнүүд хүсэнэ.

Нүхэдүүд! Совет гүрэнэй оршон байһан 50-дахи жэлэй үмэнэ манай гайхамшагта залуушуул тухай урин дулаан үгэ зорюулхые хүсэгдэнэ. Ажабайдалай харгы замда ороходо зуураа, манай хүбүүд, басагад нэн түрүүн эсэгэнэрэйнгээ дүй дуршалдэ хандана, хүгжөөхын, баяжуулхын тула революционно ёһо заншалыень халан абана. Совет арадай революционно, дайн сэрэгэй ба ажалай алдарай газарнуудаар комсомолшууд болон залуушуулай аяншалга мэтэ патриотическа хүдэлөөнэй үргэн дэлисэтэй болоһониинь юрын ушар бэшэ.

Москвада, Улаан талмай дээрэ болоһон энэ аяншалгада хабаадагшадай слет дээрэ партидаа үнэн сэхэ, Ленинэй захялада үнэн сэхэ байха тухай залуушуулай тангариг зэдэлээ:

«Манай үетэн ленинскэ замһаа хэзээдэшье хэлбэрихэгүй, зүрхэнэйнгөө сохисо бүхэнөөр, ажаһууһан үдэр бүхэнөөр, өөрынгөө бүхы ажабайдалаар газар дэлхэй дээрэ коммунизм тогтоожо байхабди гэжэ тангаригаа үгэнэбди!».

Городууд болон хүдөө газарнуудта, хада уулын оройдо ба харгынуудай бэлшэр дээрэ Совет засагые тогтоохын ба бэхижүүлхын түлөө тэмсэлдэ ами наһаяа үгэһэн хүнүүдтэ зорюулагдаһан хүшөөнүүд бии. Эдэ газарнууд совет хүнүүдтэ нангин юм. Эндэ шэнэ шэпэ үетэнэй зүрхэ сэдьхэлые зоригжуулдаг хэтэ мүнхын алдар солын гал носожо байдаг. Энэ гал унтархагүй, буурахагүй! Октябриин революциин дүлэн мүнхэ ажабайдал шэнги хэтэ мүнхэдөө носожо байха!

Манай ороной экономико болон соёл культурын саашанхи тэбжэлтые хараалһан КПСС-эй XXIII съездын программые совет арад ажабайдалай бараглашагүй ехэ хүсэнэй болон зохёон байгуулхы эршэ зоригой оршон байдалда бэелүүлжэ оробо. Тэрэнэй зоригжуулхы ажал бүхы совет обществын ба хүн бүхэнэй аша туһада зорюулагдаһан материальна болон оюун ухаанай шэнэ шэнэ баялигуудай эшэ үндэһэн мүн болохо.

Октябриин революциин түүхэтэ үнэн зүбынь. Совет социалис байгуулалтын булюу һайниинь наһаяа баража байһан капиталис байгуулалтын һандаран унажа байһан сатта илангаяа элитээр тодорон гарана.

Капиталис байгуулалтын «залуу боложо байһан тухай», ямар нэгэн «бүгэдэ ниитын жаргалай» общество орохо тухай империализмын монополишодой худал хуурмаг үгэнүүдые ажабайдал элишэлэн буруушаана. Империалис оронуудта техническэ хүгжэлтын, экономическа ургалтын аша үрэ монополис капиталай гарта ороно, социальна адли бэшэ байха ушар бүри ехэ болоно.

Һүүлэй жэлнүүдэй туршада баяжаһан шэнгээр монополинууд хэзээдэшье баяжаагүй юм. Империалис оронуудта хэгдэжэ байһан экономикые гүрэнэй зүгһөө монополинуудай зүгһөө гуримшуулха ябадал имагтал эдэ монополинуудай аша туһада зорюулагдана.

Ажал капитал хоёрой хоорондохи, монополинууд болон арадуудай хоорондохи зүрилдөөнэй ургалта, финансова капиталай бүлэг зонхилоһодой зүгһөө мүлжэлгын улам хатуу шанга боложо байһан ушар, расизмын һүжэрэлгэ, сэрэгэй-промышленна трестнүүдэй хархис зорилгые дүүргэн, национальна баялигуудые милитаризацилгада гаргашалха, монополинуудай зүгһөө ажалшадай ажаһуудалда, демократическа эрхэнүүдтэ добтолхо ушар—энэл даа мүнөө сагай капиталис обществын арсашагүй баримтанууд.

Баруун зүгэй зарим оронуудта үсэд шанга тэмсэл соогуур хүдэлмэришэн ангиин туйлаһаа салин хүлһэнэй зарим тэды дээшэлэлтэ инфляциин хойшолондо нэрбэгдэжэ, ехэхэн хубинь үгы болошоно. Капитализмын баян оронуудташье олон миллион хүнүүд үгытэй ядуу байдаг. Ороной хүн зоной табанай нэгэ хубинь үгытэй ядуу байдаг гэжэ Америкын профсоюзуудай нэгэдэл һаяхан Холбоото Штадуудай конгрессто мэдүүлтэ хэһэн байна.

Капиталай оронуудта ажалшадай ангиин тэмсэл һуларнагүй, хүдэлмэришэн анги, тэрэнэй партинууд капитализмда добтолго хэнэ. Тиихэдээ ажалшадай экономическа, социальна, политическэ эрхын түлөө элдэб янзын тэмсэлые шадабаритайгаар хэрэглэнэ. Марксистско-ленинскэ партинуудһаа ондоо, коммунистнуудһаа ондоо ажабайдалай шухалын шухала эрилтэнүүдые эрэлхэг зоригтойгоор, шууд сэхээр хамгаалагшад үгы гэжэ ажалша хүнүүд улам бүри гүнзэгыгөөр мэдэрдэг боложо байна.

Имагтал социализм бодото политическэ эрхэ сүлөө ажалшадта хангадаг, материальна баялигые зүбөөр хубааридаг гэжэ, манай газар дэлхэйн ажалша хүнүүд имагтал социализмын замаар ябаал һаа, бүрин түгэс социальна сүлөөрэлгэ, бодото арадай засаг, үнэхөөрөө бүгэдэ ниитын баян дэлгэр ажаһуудал туйлажа болохо юм гэжэ Октябриин революциин түүхэтэ дүй дуршэл үнэмшэсэтэйгөөр харуулна.

III. Коммунизм байгуулгын уласхоорондын удха шанар эб найрамдалай түлөө, империалис ээрхэг түримхэйнэртэ эсэргүү тэмсэл

Нүхэдүүд!

Октябриин үзэл сурталай хүсэтэ нүлөөниинь угаа ехэ байна. Юундэб гэбэл, энэ үзэл сурталынь арадуудые али бүхы дарлалта мүлжэлгэһөө сүлөөлтын, социалис байгуулалта болон гуманизм бэелүүлгын, арадуудай хоорондо амгалан байдал, хани барисаа тогтоолгын үзэл суртал мүн. Октябриин үзэл сурталынь бүхы оронуудай ажалшадай эгээн шухала аша туһада, эгээн гүн ехэ хүсэл һаналда хабаатай юм. Тиимэ ушарһаа энэ үзэл суртал болбол уласхоорондын хархис хара хүсэнүүдэй урдаһаа, арад зондо харша хүсэнүүдэй урдаһаа эб найрамдалай, национальна сүлөөрэлгын, демократиин болон социализмын хүсэнүүдэй эсэргүүсэн добтолхо туг мүн.

Социалис хани харилсаата арадуудай зохёохы шанартай хүсэтэ эршэ зориг, капиталай оронуудай пролетариадай ангиин тулалдаанууд, Ази, Африка болон Латиин Америкын арадуудай национальна сүлөөрэлтын тэмсэл, империалис ээрхэг түримхэйлэрэй урдаһаа эсэргүүсэн, дэлхэйн шэнэ дайе уридшалан сарахын түлөө эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй хэдэг тэмсэлынь тэрэ добтолго соогуур нэгэдэн ниилэдэг байна.

Агуу ехэ һайндэрэй үедэ Советскэ Союзай коммунистнууд, манай бүхы арад зон аха дүү коммунис партинуудтай һаналаа нэгэдэнхэй байһанаа, тэдэниие дэмжэжэ байһанаа мэдүүлнэ. Капиталай 40 оронуудай коммунистнууд ехэ хүшэр хүндэ, нюуса байдалда ажаллаха баатай болопо. Мүрдэлгэ хардалгаһаа айнгүйгөөр тэдэнэр баатарлиг тэмсэл хэжэ байна. Ажалшадай зол жаргалай түлөө эрэлхэг зоригтойгоор тэмсэжэ байһан хүнүүдтэ аха дүүгэй амар мэндые хүргэнэбди!

КПСС-эй ЦК, Советскэ правительство хадаа КПСС-эй XXIII съездын һайшааһан гадаадын политическэ шэглэлые бата шангаар, сэхэ шууд бэелүүлнэ. Коммунизм байгуулхадаа, империализмын урдаһаа эсэргүүсэн, эб найрамдалай түлөө, аюулгүй байдалай түлөө тэмсэхэдээ, бидэнэй туйлаһан амжалтанууд хадаа мүн бусад социалис оронуудай, бүхы революционно, түрүү хүсэнүүдэй туйлаһан амжалтануудтай таһаршагүй нягта холбоотой юм.

Совет арад, социализмын оронуудай ажалшад болбол империалистнуудай ээрхэг түримхэй политикын урдаһаа миил үгөөрөө занаад байдаггүй, харин хэрэг ябуулгаяа нэгэдүүлэн, хани харилсаата социалис оронуудай экономическа, сэрэгэй-политическэ хүсэ шадалые бэхижүүлжэ харюусадаг юм. Шэнэ байдалаа зохёоходоо социалис оронуудай туйладаг амжалтань, эдэ оронуудай эб найрамдалда дуратай гадаадын политиканиинь социализмын үзэл сурталай нүлөө ехэтэ хүсые бүхы дэлхэйн арадуудай үмэнэ улам бэхижүүлнэ.

Империалис хархисуудай хорото аашань шэнэ дэлхэйн хүсэнүүдтэ эсэргүүсэдэг. Тэдэ хархисуудай добтолгонуудынь мэдээжэ бэрхэшээлнүүдые тохёолдуулдаг гээшэ ааб даа. Зүгөөр арадуудай сүлөөрэлгын тэмсэл булигдашагүй хүсэтэй юм. Энэ тэмсэлынь дэлхэйн үйлэ хэрэгүүдэй ябасада улам ехээр нүлөөлэн, улам ургажа, үргэдэжэ байна.

Коммунис партиин, Советскэ правительствын политиканиинь ойлгосотой тодо юм. Манай дотоодын хэрэгүүдтэ хамаарха эрхэ хэндэшье үгэхэгүйби, бусад оронуудай болон арадуудай хэрэгүүдтэ хамааралсаха гэдэг империалистнуудай али бүхы аашануудай урдаһаа эрид шангаар тэмсэхэбди. Тиихэ зуураа бидэнэр өөһэдынгөө гурим ёһые бусадта баадхахая һананагүйбди. Революциие «гадааһаа асарха» гү, али «урагшань түлхихэ» гэдэг теориие буруушааха зуураа, манай парти коммунизмын удха шанарые бодото байдал дээрэ, үльгэр жэшээ дээрэ үндэһэлэн харуулха ёһотой гэһэн В. И. Ленинэй заабариие хэлбэришэгүйгөөр хүтэлбэри болгоно. Манай орон дотор коммунизмын амжалтатайгаар бэелүүлэгдэжэ байһан ябадал эгээл тиимэ зориг бадаруулха үльгэр жэшээ болоно.

Болгариин Арадай Республикатай, Венгриин Арадай Республикатай, Германиин Демократическа Республикатай, Вьетнамай Демократическа Республикатай, Корейн Арадай Демократическа Республикатай, Кубын Республикатай, Монгол Арадай Республикатай, Польшын Арадай Республикатай, Румыниин Социалис Республикатай, Чехословакиин Социалис Республикатай, Югославиин Социалис Федеративна Республикатай аха дүү ёһоной хани харилсаагаа амжалтатайгаар хүгжөөжэ байһандаа Советскэ Союзай ажалшад гүн ехэ баясхалантай байнад.

Социалис хани барисаата оронуудай хоорондо али бүхы харилсаануудай хүгжэхэдэнь тус орон бүхэнэй өөһэдынь һалбаран бадаралтада аша туһатай байна, өнөөнтэй нэгэн хамта мүн социализмын дэлхэйн байгуулалта бүхыдөө бата бэхи болоно. Социалис оронуудай хоорондо экономическа холбоо барисаанай саг үргэлжэ бэхижэжэ байхада баясангүй байхын аргагүй. Арадай ажахын түсэбүүдые ашаттайгаар зүбшэн зохёохо, үйлэдбэриие тусгаар мэргэжэлтэй болгохо, хамжан эрхилхэ хэрэг үргэдэн бэхижэжэ байна. СЭВ-эй гэшүүн-гүрэнүүдэй хоорондо 1961—1965 онуудта ниитэ дээрээ 100 миллиард шахуу түхэригэй худалдаа наймаан хэгдээ. Энэ табан жэлдэ тус хэмжээниинь 1,5 дахин шахуу ехэ болохо юм.

Варшавын Хэлсээндэ хабаадагша гүрэнүүдэй Политическэ консультативна комитедэй зүблөөн хадаа социалис оронуудай политическэ харилсаае хүгжөөлгэдэ шухала шата болоно. Бухарестдэ болоһон тэрэ зүблөөн Европын социалис оронуудай бата нэгэдэлтэй, нягта жагсаалтай байһыень харуулаа, хэрэг ябуулгаяа саашадаа зүбшэн бэелүүлхэдэнь туһалаа.

Советскэ Союзай, Болгариин, Венгриин, Германска Демократическа Республикын, Кубын, Монголой, Польшын, Румыниин, Чехословакиин парти, правительствануудай хүтэлбэрилэгшэд совет газар дээрэ аха дүү ёһоор һаяхан уулзаһан байна. Тэдэ уулзалгануудынь бэе бэеэ хүсэд һайнаар ойлголсолгын, бата нэгэдэлтэй байлгын үндэһөөр болоо.

Нүхэдүүд! Вьетнамда боложо байгаа һанаа зоборито дайн социалис гүрэнүүдэй арадуудай, бүхы дэлхэйн арадуудай анхаралые хандуулна. Холбоото Штадуудай империалистнууд баатарлиг вьетнам арадта эсэргүүсэн, дээрмэдэлгын шуһата дайе хэжэ үргэлжэлһөөр байна.

Вьетнамай газар дээрэ хаяжа байгаа Америкын бомбонуудай тэһэрэлгэнүүд Индохитадай хахад аралай газар дайдаһаа холо саагуур бузар муухайгаар дорьбон суурятажа дуулдана. Вьетнамда Америкын империалистнуудай хэжэ байгаа ээрхэг түримхэйнэрэй добтолгын урдаһаа эсэргүү тэмсэл бүхы дэлхэйн дээрэ улам шангадана, Холбоото Штадууд гадаадынгаа политикын талаар улам гансаардажа байна.

Вьетнамда Холбоото Штадуудай хэжэ байгаа гутамшаг муухай дайе Советскэ Союз эрид шууд буруушаана. Советскэ Союз бусад социалис оронуудтай хамта США-гай ээрхэт түримхэй добтолгые болюулан дарахын тула баатар вьетнам арадта шухала туһаламжа үзүүлнэ, саашадаашье үзүүлхэ байна. КПСС-эй бүхы политиканиинь, мүн Бухарестдэ социалис оронуудай хэһэн зүблөөн дээрэ баталагдаһан шиидхэбэринүүдынь энээниие тон элеэр гэршэлэн харуулна.

1954 оной Женевскэ хэлсээнэй үндэһөөр баталагдаһан гуримшуулгын үнэн зүб программые Советскэ правительство сүм дэмжэнэ. Тус программа ДРВ-гэй правительствын мэдээжэ дүрбэн пункт соо, мүн Урда Вьетнамые сүлөөрүүлгын национальна фронтын дэбжүүлһэн табан пункт соо найруулагдан бэшээтэй.

Һүүлэй үедэ США-гай зонхилхы бүлэгүүд Советскэ Союзтай болон бусад социалис оронуудтай харилсаагаа һайжаруулхаар бэлэн байнабди гэжэ байгаад үсөөн бэшэ мэдүүлнэ. Тэд социалис хани харилсаата гүрэнүүдэймнай нэгэнэй урдаһаа эсэргүүсэн Холбоото Штадуудай ээрхэг түримхэй аашануудые бүри ехээр гаргажа байхадань тэдэ мэдүүлгэнүүдынь ямар туһатай байха гээшэб?

Советскэ Союз Европын бусад социалис оронуудтай нэгэн хамта Европын газар дайда дээрэ эб найрамдал, аюулгүй байдал сахин хамгаалхын түлөө шууд сэхэ оролдоно. США-гай зонхилхы бүлэгүүдэй дэмжэлгээр ФРГ-гэй правительствын үсэд нэтэрүүгээр бэелүүлжэ байгаа үһөөгөө абалгын политиканиинь Европын гол дундань сэрэгэй ехэ аюул тохёолдуулна. ФРГ-гэй ээрхэг түримхэйнэр дэлхэйн хоёрдохи дайнай дүнгүүдые дахин шэнээр хаража үзэхэ гэһэн, Европодо бии болоһон гүрэнүүдэй хилые хубилгаха гэһэн һанаатай. Эдэ һанаашалгануудынь Бонной мүнөө ябуулжа байгаа гадаадын политикын хараа шэглэлэй үндэһэ һууринь болоно.

Варшавын Хэлсээндэ хабаадагша оронуудай Бухарестскэ хэлсээн дээрэ баталагдаһан декларации дотор Европын амгалан ёһоор хүгжэхэ бодото арга зам хараалагданхай. Тэрэнь гэхэдэ, Европын гүрэнүүдэй хоорондо мүнөө бии байгаа хилэнүүдэй хубилашагүй, ойроо хүртэшэгүй байһые мэдэрһэн ябадал, ФРГ-гэй ядерна зэбсэг абаха али бүхы арга боломжые сүм бүрин хаһаха ябадал мүн болоно.

Советскэ Союз хадаа Баруун ба Зүүн Европын гүрэнүүдтэй али бүхы талаараа харилсахын түлөө, дэлхэйн энэ оршондо дайн сэрэгэй түгшүүрилые һуларуулхын түлөө, бэе бэедээ харша сэрэгэй бүлэглэлнүүдые тараахын түлөө оролдоно. Европын бүхы гүрэнүүдэй сугларжа хэлсээ хэхэ, мүнөө бии байгаа, магад саашадаашье бии болохо дурадхалнуудые зүбшэн хэлсэхэ саг ерээ.

Баруун Европодо «советскэ сэрэгэй аюул тохёолдоно» гэдэг худал хуурмаг хархис номнолдо орходоо манай ороной, бусад социалис гүрэнүүдэй эб найрамдалай сэхэ шууд политика холо хүсэтэй байна. Европын оронуудай ниитын политическэ үргэн олон бүлэгүүд хадаа Вашингтон—Бонн гэдэг гол бүлэглэлнүүд ямар ехэ аюул тэдэндэ тохёолдуулнаб гэжэ мүнөө мэдэрнэ.

Европын хархис хүсэнүүдтэй холбоо барисаатайгаар Америкын империализмын байгууһан НАТО-гой системэ тон бүтэхэгүй муу байдалда ороод байна. Франциин газар дээрэһээ намнуулһан НАТО-гой штабууд орохо нүхэеэ бэдэржэ, Европын харгынуудаар тэнэжэ зайжа ябахадаа, һайн байдалтай байһан дээрэһээ тиигээгүй ёһотой.

Аюулгүй байдалай найдамтай һайн ёһо гуримай тоттоогдоолгүй сагта Европын социалис гүрэнүүд Варшавын Хэлсээнэй хамгаалгын эхи зургааниие бэхижүүлхэ, зэбсэгтэ хүсэнүүдэйнгээ дайшалхы бэлэдхэлые, харилсаата ябуулгые һайжаруулха байна. Эгээн шэнэ мүнөөнэй зэбсэгтэй, эгээн нангин сэдьхэл бодолтой манай сэрэгшэд дэлхэйн социалис оронуудай туйлалтануудые аршалан хамгаалхаар хэзээдэшье бэлэн, али бүхы ээрхэг түримхэйнэртэ айхабтар шанга харюу сохилто хэхээр хэзээдэшье бэлэн байна.

Нүхэдүүд! Советскэ Союз колониальна болон арһа яһанай илгаа гаргадаг гуримтай гүрэнүүдэй дарлалта доро байгша арадуудай тэмсэлые сэхэ шууд дэмжэнэ, колонито гуримда эсэргүү бүхы хүсэнүүдэй хамтаран тэмсэхын түлөө оролдоно. Тэмсэл хэдэг арадуудай Анголо, Мозамбик, Оман оронуудта эрхэ сүлөөгэй тутай мандаха үдэр ойртонхой, Родезидэ, Урда Африкын Республикада расизмын дарлалтын хэтэ мүнхэдөө усадхагдаха үдэр ойртонхой. Манай бүмбэрсэг дээрэ колониализм, расизм байха ёһогүй!

Советскэ Союз бэеэ даанхай политика бэелүүлдэг залуу национальна гүрэнүүдтэй хани барисаагаа, харилсан ажалладаг ябадалаа улам бэхижүүлнэ. ОАР, Алжир, Сири, Гвиней, Мали, Конго (Браззавиль) болон бусад оронуудтай бэелүүлһэн бидэнэй харилсаанууд улам бэхижэн хүгжэжэ байна. Капиталисбэшээр хүгжэхэ замые шэлэһэн бүхы гүрэнүүдтэ ехэ амжалта хүсэнэбди.

«Удаан боложо тэһэрдэг аюулта минэнүүдые» колониализм үсөөн бэшэ үлөөгөө гэжэ хараадаа абаха хэрэгтэй. Али нэгэн шатада тэдэ «минэнүүдынь» аюул тохёолдуулна, үсөөн бэшэ шарта аюулта зүришэлдөөнүүдые үүдхэнэ. Империалистнууд тэдэ зүришэлдөөнүүдые һамбаашалха гэжэ ходоло оролдоно.

Инди Пакистан хоёрой хоорондо сэрэгэй зүришэлдөөнүүдэй гарахада тиимэ юумэн тохёолдоо һэн. Советскэ правительствын туһаламжаар хоёр ороной хүтэлбэрилэгшэдэй Ташкентдэ уулзажа, амжалтатайгаар хөөрэлдэһэнэй эсэстэ Азиин хоёр ехэ гүрэнүүдэй хоорондохи сэрэгэй аюулта зүрилдөөн болюулагдаа һэн. Ташкентдэ уулзаһан уулзалгануудай тодорхойлһон гол ёһонуудые Инди Пакистан хоёр саашадаашье баримталха байха гэжэ найдахада болоно.

Советскэ Союз амгалан ёһоор зэргэ оршолгын гол ёһонуудай үндэһэ һуури дээрэ ондоо социальна байгуулалтатай оронуудтай харилсаагаа хүгжөөхын түлөө эрид шууд оролдоно. Францитай бидэнэй һайн харилсаатай боложо байһан ушар, Япон, Итали, Канадатай бидэнэй холбоо барисаа бэхижүүлжэ байһан ушар хадаа дээрэ дурсагдаһан баримтын жэшээ боложо үгэнэ. Хани хүршэ ёһоной бата үндэһэ һуури дээрэ бидэ Финляндитай, Афганистантай харилсан ажалланабди. Һүүлэй үедэ Турцитай, Ирантай харилсаамнай амжалтатайгаар хүгжэжэ байна.

Мүнөө бии байгаа сэрэгэй бүхы аюулые үгы болгохын тула, уласхоорондын түгшүүрилые болюулхын тула бодото хэмжээ абаха зорилгоор, гүрэнүүдэй дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралсахагүй тушаа Декларациин дүүргэлтын ябаса тухай, гүрэнүүдэй бэеэ даанхай, бүрин өрхэтэй байдалые хамгаалха тухай асуудалые, мүн Африка, Ази, Латиин Америкын оронуудта гадаадын сэрэгэй баазануудые үгы болгохо тухай, ядерна зэбсэг дэлгэрүүлхэгүй тушаа үгэеэ ойлголсоходо һаал ушаруулдаг ябуулгануудһаа арсаха тухай дурадхалнуудые Советскэ правительство ООН-ой Генеральна Ассамблейн XXI сессиин зүбшэн хэлсэлтэдэ табяа.

Советскэ правительствын эдэ дурадхалнуудые дэлхэйн үргэн ниитэ зон һайнаар угтаа. Генеральна Ассамблейн XXI сессиин Нэгэдэхи комитедтэ хабаадагша 100 гүрэнүүд Советскэ Союзай үүсхэлые һайшаагаад, тон шухала асуудал болгошо—ядерна зэбсэг дэлгэрүүлхэгүй асуудал тушаа һайшаал дурадхалнуудые баталан абаа.

Нүхэдүүд! Ээрхэг түримхэйнэрэй амыень татажа, амгалан байдал сахин бэхижүүлхын тула нэн түрүүн империализмда эсэргүүсэгшэ бүхы хүсэнүүдэй нэгэдэлые бэхижүүлхэ, империализмда эсэргүү тэмсэлэй түрүү отряд болгошо дэлхэйн коммунис хүдэлөөнэй нягта жагсаалые бэхижүүлхэ шухала.

Гэбэшье империализмын урдаһаа, Вьетнамда США-гай ээрхэг түримхэй ябуулгын урдаһаа эсэргүүсэн хамтаараа тэмсэхэ тухай КПСС-эй болон бусад аха дүү партинуудай оруулдаг дурадхалнуудые Хитадай хүтэлбэрилэгшэд буруушаана гэжэ тэмдэглэхэ баатай болонобди. СССР США-гай империалистнуудтай «үгэсэнэ», Советскэ Союз дотор капитализм «дахин бии болоно» гэхэ мэтын хооһон тэнэг хуурмаг үгэнүүдээр далда хэжэ, Хитадай хүтэлбэрилэгшэд манай орондо, социалис бусад оронуудта эсэргүү политическэ тэмсэл үргэнөөр ябуулна, уласхоорондын коммунис хүдэлөөндэ бутарал һандарая бүри ехээр үүдхэхэ гэжэ оролдоно. КПК-гай ЦК-гай XI пленумэй шиидхэбэринүүдэй уг удхань эгээл иимэ юм. Тэдэ шиидхэбэринүүдынь Советскэ Союзда эсэргүү харлалга гүрдэлгын ябуулгые Хитад дотор бүри ехээр һүжэрөөбэ.

Революционно хүсэнүүдэй урдаһаа эсэргүүсэн империализмын бүри эдэбхитэйгээр добтолжо байхада, Вьетнамда США-гай ээрхэг түримхэй добтолгоёо улам үргэдхэжэ байхада империализмда эсэргүү тэмсэлшэдэй зэргэдэ һандарал бутарал үүдхэдэг али бүхы ябуулганууд айхабтар ехэ аюултай байна гэжэ манай партиин Центральна Комитет нэгэнтэ бэшэ мэдүүлээ һэн. Сэхынь хэлэхэдэ, иимэ ябуулганууд хамтымнай дайсан болгошо империализмда, дэлхэйн хархис хүсэнүүдтэ туһа боложо үгэнэ.

Иимэ хорото ябуулгын түлөө хүшэр хүндэ харюусалгань сүм лэ Хитадай хүтэлбэрилэгшэдтэ тулаха юм. «Соёлой хубисхал» гэдэгэй тэмдэг доро мүнөө Хитадта хэгдэжэ байгаа бүхы юумэн хубисхал революцитай, соёл культуратай ямаршье холбоогүй, марксизмтайшье, социализмын политикатайшье ямаршье холбоогүй юм. Хитадта боложо байгаа ябуулганнуудые коммунис партинуудай хүтэлбэрилхы зургаануудай мэдүүлгэнүүд, шиидхэбэринүүд дотор иимэ үнэн зүбөөр сэгнэһэн байна. Хитад арадтай, Хитадай коммунистнуудтай хани барисаагаа бэхижүүлгын хараа шугам бэелүүлхэ гээшэ манай интернациональна уялга мүн гэжэ КПСС-эй ЦК, Советскэ правительство[...] лоно. Хитадай коммунистнуу[...] риализмда эсэргүү тэмсэлэй [...] дахин жагсан орохо, марксизм-[...] низмын, пролетарска интерна[...] лизмын гол ёһонуудай илан ма[...] тиимэ саг ерэхэ гэжэ бидэ [...] набди.

Империалис хүсэнүүдэй [...] ааша гаргабашье, һүйдхэгшэ [...] дүүлэй зүгһөө һаад һаалта [...] лагдабашье, дэлхэйн коммуни[...] дэлөөн хүгжэжэ, өөрынгөө бай[...] бэхижүүлжэ үргэлжэлһөөр.

Аха дүү коммунис болон хү[...] ришэнэй тон олонхи партинуу[...] даа марксизм-ленинизмын гол [...] гуримда, пролетарска интерн[...] нализмын, аха дүүгэй нэгэдэлэй [...] ёһо гуримда тон үнэн сэхэ [...] хамтынгаа дайсанай урдаһаа, [...] периализмын ба хархис хүсэн[...] урдаһаа эсэргүүсэн тэмсэнэ. А[...] коммунис партинууд өөһэдынгөө [...] бүхы арга боломжонуудые, олон[...] лэйнгээ дүй дуршалые ашагла[...] рэглэхэ, уласхоорондын ком[...] хүдэлөөнэй эгээн шухала асу[...] нуудые хамтаараа шиидхэлгын [...] методуудые, янза хэлбэри[...] ашаглан хэрэглэхэ, тиигэжэ [...] дынгөө жагсаал зэргэнүүдэй н[...] бэхижүүлгын ашагтай һайн [...] замуудые олохо гэжэ батаар н[...] набди.

* * *

Нүхэдүүд! 50 жэлэй саа[...] арад зоноо Агуу ехэ Октябриин [...] люцида большевигуудэй пар[...] зоригжуулан бодхоохоодонь, Р[...] 240 мянган коммунистнууд ба[...] бүхы дэлхэй дээрэ 400 мянг[...] олон бэшэ коммунистнууд ба[...] Ажалшадай урда һүүлшынгээ [...] хэлэхэдээ, 1922 оной ноябриин [...] ло Московско Советэй пленум [...] үгэ хэлэхэдээ, Владимир Ильич [...] циализм байгуулгада партиин [...] ехэ удха шанартай байһан т[...] иигэжэ тэмдэглээ һэн:

«Оронойнгоо бүхы хүн зонтой [...] суулбал, багахан бүлэг хүнүүд [...] шо манай парти иимэ юумэ хэ[...] жэ хам оробо. Энээхэн ү[...] хадаа бүхы юумые хубилгаха з[...] го урдаа табиба гээшэ, тиин х[...] гахашье байха!»

Энэ хадаа гайхамшаг сэсэн м[...] үгэнүүд байгаа. Ильичэй «у[...] ниинь» угаа баян ургаса үгөө. [...] миллион хахадһаа үлүү комму[...] нуудтай партимнай Ленинэй үн[...] хэ шэглэл замаар коммунизм т[...] дабшана, коммунизмын түлөө т[...] дэг 50 миллион шахуу тэмсэл[...] өөһэдынгөө зэргэнүүдтэ нэг[...] жагсаагша коммунис болон хү[...] ришэнэй партинууд ургажа, [...] шэнэ хүсэнүүдээр нэмэн бэхи[...] байна.

Энэ хадаа, нүхэдүүд, айха[...] ехэ, илагдашагүй бата хүсэн м[...]

Октябриин революциин ой б[...] арадай һайндэр мүн. Энэ һайн[...] үедэ манай бүхы ажабайдалда [...] ляар ниитын зорилго хубиин з[...] го хоёр таһаршагүй нягта ба[...] Совет хүн бүхэн, совет бүлэ б[...] энэ һайндэрые эгээн баяртай, [...] ехэ, шухала һайндэрнай гэжэ [...] дэглэдэг. Агуу ехэ Октябриин со[...] лис революциин 50 жэлэй, В. И. [...] нинэй түрэһөөр 100 жэлэй—[...] хоёр бүхэдэлхэйн-түүхэтэ удаа[...] дэй урда тээхэнэ мүнөөнэймнай [...] баяр тэмдэглэгдэжэ байна.

Коммунис партимнай, манай [...] ной бүхы ажалшад тэмсэлэй [...] илалтын замаар ябажа гараһа[...] маа омогорхохо ёһоорөө омого[...] харана, тиин Совет засагай 50-[...] гаар ойн баярай ерэхэ жэлые са[...] даа эли тодо арга боломжонуу[...] гаар угтана. Орон доторнай агу[...] һайндэрөө нэрэтэй түрэтэйгөөр [...] тахын түлөө социалис мүрысөөн[...] гэрнэ. Совет арад түрэл гүра[...] гөө ойн һайндэрые ажал хүдэлм[...] дөө, экономико болон соёл кул[...] раяа хүгжөөлгэдөө шэнэ амжа[...] нуудые туйлан тэмдэглэхээ б[...] хы ехэ эршэ шадалаа гарган б[...] жэ байна.

Маркс, Энгельс, Ленинэй агу[...] үзэл сурталай илан мандахын т[...] Октябриин үзэл сурталай, комму[...] мын үзэл сурталай илан манд[...] тулада ерэхэ жэлдэ шэнэ гайх[...] амжалтанууд туйлагдаха гэжэ [...] таар найдянабди.

Коммунизм байгуулагша агу[...] совет арад мандаха болтогой!

Ленинэй байгууһан Сове[...] Союзай алдарта Коммунис па[...] мандаха болтогой!

Уласхоорондын коммунис б[...] хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй бата [...] гэдэл, нягта жагсаал мандаха бол[...] гой!

Бүхы дэлхэй дээрэ эб найрам[...] мандаха болтогой!

Коммунизм мандаха болтогой!

Нүхэр А. Я. Пельшиин элид[...] ехэ анхаралтайгаар шагнагда[...] элидхэл хэхэ үедэнь оло дахин а[...] ташалган болоһон байна.

АЛДАРТА ОИН ХҮНДЭЛЭЛДЭ

Кремльдэхи Съезднүүдэй ордон соо уулзалга болобо

Агуухэ Октябриин социалис революциин 49 жэлэй ойтой дашарамдуулан, ноябриин 7-до Кремльдэхи Съезднүүдэй ордон соо СССР-эй правительствын эмхидхэһэн һайндэрэй уулзалга Улаан талмай дээрэ сэрэгэй парад ба демонстрациин удаа эхилһэн баяр ёһолол үргэлжэлэл болобо.

Зал дотор партиин, гүрэнэй ажал ябуулагшад, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүд ба гэшүүндэ кандидадууд, КПСС-эй Центральна Шалгалтын комиссиин гэшүүд, СССР-эй, РСФСР-эй Верховно Соведүүдэй депутадууд суглараа. Эндэ министрнүүд, түбэй албан газарнуудай, эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд, олониитын ажал ябуулагшад хабаадаа.

Турбан революцитай, Агуухэ Октябриин илалтатай ажаябадалайнь замай холбогдоон униная большевигүүдтэй зэргэлэн, алдарта хүдэлмэришэн ангиин ба тарашадай түлөөлэгшэд — түсэбтэ эхэоой жэлэй баатарнууд бии байгаа. Мүн оронойнгоо эрдэм наукын уралшань дабшуулагшад, литература болон искусствын өөһэдынгөө зохёолнууд баяжуулагшад байлсаа.

Улаан талмай дээрэ жагсан үнгэрһэн манай Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй түгэс шадалай демонстраци эдэ бари, омогорхол үүсхэбэ. Кремльдэхи Съезднүүдэй ордон соо үнэн айлшадай дунда — социалис парадта хабаадагшад, сэрэгэй удаарилагшад — СССР-эй маршалнууд ба генералнууд, лётчигууд-космонавтнууд бии байгаа.

Совет арадай һайндэртэ байлсаһан Москва ерэһэн хилын саанаһаа айлшад, СССР-тэ байдаг дипломатическа түлөөлэлгэтэ эмхинүүдэй толгойлогшонор, совет болон гадаадын журналистнууд, шажанай дээдэ санаар зэргэтэй түлөөлэгшэд уригдаа.

Эндэ сугларагшад Коммунис партиин, Советскэ правительствын хүтэлбэрилэгшэдые халуунаар амаршалба.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев уулзалгада хабаадагшадта хандан, үгэ хэлээ.

Мүнөөдэр совет арад өөрынгөө эгээн нарһуу тунгалаг, эгээн баярта хүхюун һайндэр — Октябриин революциин ойн удаа тэмдэглэжэ байна. Энэ зал соо байгшад бүгэдые, тиихэтэеэ хамта бүхы совет хүнүүдые Агуухэ Октябриин социалис революциин 49 жэлэй ойгоор Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедэй, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй үмэнэһөө амаршалхыемнай зүбшөөгтүн гэбэ.

Энэ гайхамшаг һайндэрөө совет ниислэлэй ажалшад ямар эхэ дэбжэлтэтэйгээр тэмдэглэдэгыень мүнөөдэр бүгэдэн харабабди. Манай Эхэ ороной ниитэ бүхэндэ Октябриин ойн һайндэрэй болоһон тухай мэдээнүүд телевиденеэр, радиогоор дамжуулагдана. Союзна республиканууд түб хотонуудта, городууд болон колхозууд ба совхозуудта — хаа хүнүүд 49 жэлэй урда тээ Ленинэй партиин ударидалга доро манай ороной ажалшадай гаргаһан асари эхэ баатаршалгын хүндэлэлдэ юроолэй үгэнүүдые хэлэнэ.

Дэлхэйн түүхэдэ шэнэ үе сагай эхи табиһан Агуухэ Октябрь хэзээшье гансахан совет арадай һайндэр байгаагүй юм. Октябриин үдэрые бүхы түрүү хүн түрэлтэн бидэнтэй хамта хододоо һайндэрлэдэг. Мүнөөдэршье манай бүхы ханинарта аха дүү ёһоной амаршалга үнэн зүрхэнһөө хүргөөд, национальна болон социальна талаараа сүлөөрхын түлөө тэмсэлдээ шэнэ амжалта туйлахыень тэдээндэ хүсэнэбди. Гүрэнүүдээ зохёон байгуулха талаар шэнэ амжалта туйлахыень хүсэнэбди.

Манай Эхэ орон оршон мандажа байгаа 50-дахи жэлээ хэзээ хэзээнэйхиһээ хүсэтэй, бата бэхи болонхой захалба. Совет арад Коммунис партиингаа ударидалга доро Ленин багшын захяа заабаринуудые зориг түгэлдэрөөр бэелүүлнэ, коммунизмын замаар урагшаа найдамтай дабшана. Манай промышленность хүгжэнэ, хүдөө ажахымнайшье өөрынгөө амжалтаар баяжуулна.

КПСС-эй XXIII съездын шиидхэбэринүүд бүхы совет хүнүүдэй бодото ажал ябуулгын программа болонхой. Манай ороной ажалшад партиингаа, Советскэ правительствынгаа политикые нэгэ һаналтайгаар дэмжэнэ. Парти болон арадай нэгэдэл — ороной үмэнэ табигдаһан орёо, харюусалгатай зорилгонуудай нэрэтэй түрэтэйгөөр шиидхэгдэхэ байһанай бата найдабари болоно.

Нүхэдүүд, манай ороной уласхоорондын байдал бата бэхи байна гэжэ хэлэхэ дүүрэн үндэһэ баримта манда бии. Советскэ Союзай эб найрамдалта политика, социалис хани нэгэдэлтэ оронуудай нягта эмхидэл ба хүсэ шадалые бэхижүүлхэ гэһэн саг үргэлжын оролдолго, арадуудай сүлөөрэлгын хүдэлөөе хододоо дэмжэдэг ябадал манай ороной нэрэ хүндые бүхы дэлхэй дээрэ ехээр үргөө. Мүнөө Советскэ Союзнай эб найрамдалай, социальна хүгжэлтэ дэбжэлтын түлөө арадуудай тэмсэлэй түрүү зэргэдэ урда мэтээр дабшана.

Ерэхэ жэл, Совет засагай 50 жэлэй ойн жэл, совет арадай шэнэ амжалтануудаар тэмдэглэгдэхэ гэжэ, Октябриин революциин табиһан агуухэ уг зорилго бэелүүлгэдэ бидэниие улам ойртуулха гэжэ батаар этигэнэбди.

Л. И. Брежнев үгэеэ түгэсхэхэдөө, манай баатар габьяата хүдэлмэришэн ангиин хүндэлэлдэ, манай колхозно таряашадай хүндэлэлдэ, манай арадай интеллигенциин хүндэлэлдэ, Соведүүдэй ороной илагдашагүй, алдар суутай Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй хүндэлэлдэ, манай агуухэ совет арадай, тэрэнэй дайшалхы манглай болоһон коммунистнуудай партиин хүндэлэлдэ юроол табиба.

Октябриин революциин агуухэ хэрэг хэтэ мүнхэдөө оршон мандажа, илажа байг лэ!

Нүхэр Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэ ехэ анхаралтайгаар шагнагдаһан, оло дахин альга ташалгаар угтагдаһан байна.

Энэ уулзалга үнэн сэдьхэлэй оршон байдалда үнгэрөө.

Уулзалгада хабаадагшадта зорюулан концерт табигдаба.

(ТАСС).

Революциин табидахи жэлые угтан...

Улаан талмай дээрэ болоһон парад, демонстраци

Энэ үдэшэлэн Улаан талмай дээрэ галнууд унтараагүй. Союзна республикануудай гербнүүдээр, һайндэрэй тугуудаар гоёон шэмэглэгдэн Кремлиин хананууд хүн зоной баяр найр угтан абахаар бэлэн байна.

Кремлиин курантнуудай стрелкэнүүд 10-да дүтэлнэ. 49 жэлэй саада тээ эгээл энэ үедэ шэнэ саг үе мүн лэ эхилһэн юм. В. И. Ленинэй гараар бэшэгдэһэн «Россин эрхэтэндэ!» гэһэн уряа дээрэ иигэжэ бэшэгдэнхэй: «1917 оной октябриин 25-най үдэшэнэй 10 час». Мүнөө курантнууд 10 гэһэн тоо сохиходо Эхэ оронойнгоо революциингаа табидахи жэлдээ алхалжан орохо...

Промышленностиин, хүдөө ажахын ажалшад, партийна, советскэ, профсоюзна, комсомолой хүдэлмэришэд, эрдэмтэд, литература, искусствын ажал ябуулагшад, сэрэгэй начальнигууд Улаан талмайда гараба. Коммунис, хүдэлмэришэнэй национально-демократическа олон тоото партинуудай делегацинууд, хилын саанахи профсоюзай, эхэнэрнүүдэй, залуушуулай, культурна, мүн ниитын бусадшье эмхинүүдэй түлөөлэгшэд москвагайхидтай сугтаа һайндэр угталсахаяа ниислэл хото ерээ. Дипломатическа корпусой гэшүүд, совет, хилын саанахи журналистнууд эндэ байлсана.

Мавзолейн гол трибунада нүхэд Л. И. Брежнев, Г. И. Воронов, А. П. Кириленко, А. Н. Косыгин, А. Я. Пельше, Н. В. Подгорный, Д. С. Полянский, М. А. Суслов, А. Н. Шелепин, В. В. Гришин, Д. Ф. Устинов, Ю. В. Андропов, И. В. Капитонов, Ф. Д. Кулаков, Б. Н. Пономарев гараба. Мүн эндэ СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй гэшүүд А. И. Микоян, К. Е. Ворошилов гэгшэд байлсана.

Спасска башни дээрэхи часынуудай минутна 3 метр ута стрелкэ гэнтэ хүдэлөөд, шанха дээшээ харашана. Курантнууд сохино. Эгсэ 10 час. Эгээл энэ үеһөө Соведэй алдарта ойе, дэлхэй дээрэхи эгээн түрүүшын социалис гүрэнэй түүхын табидахи жэлые минута, секундаар тооложо эхилхэ байна. Парад хүлеэн абаха СССР-эй Оборонын министр, Советскэ Союзай маршал Р. Я. Малиновскиин нээмэл машина Спасска үүлэнүүдһээ гаража ерэнэ.

Энэ машина парадта жагсаһан сэрэгүүдэй хажуугаар дабшана. Министр сэрэгшэдтэй мэндэшэлэлдэнэ, Октябриин һайндэрөөр тэдээниие амаршална. «Ура!» гэһэн хүсэтэ абяан харюудань зэдэлнэ.

Москвагай сэрэгэй округой сэрэгүүдые командалагшын нэгэдэхи орлогшо, танкова сэрэгүүдэй генерал-лейтенант Е. Ф. Ивановский парад командална. Энэ хүн сэрэгүүдэй хажуугаар СССР-эй оборонын министрэй дабшахада хойноһоонь үдэшэлсэнэ. Удаань министр В. И. Ленинэй Мавзолейн трибунада гаража, үгэ хэлэбэ.

революционно дуунай аялга соностоно. Тиихэдэнь совет хүнэй сэдьхэл зүрхэндэ дулаахананаар һанагдадаг Октябриин тэдэ үдэрнүүдэй һэбшээн талмай дээгүүр һэбшээлхэдэл гэнэ...

Парадай колонннонууд хойно хойноһоо һубарилдан гарана. В. И. Ленинэй нэрэ зүүдэг сэрэгэй политическэ академидэ һуралсагшад алхалалдана. Ф. Э. Дзержинскиин нэрэмжэтэ сэрэгэй инженерно академиин, бронетанкова сэрэгүүдэй сэрэгэй академиин, В. В. Куйбышевай нэрэмжэтэ сэрэгэй инженерно академиин, химиһээ хамгаалха сэрэгэй академиин батальонууд үнгэрнэ. Агаарай сэрэгэй академидэ һуралсагшад алхалалдана. Мавзолейн хажууда байһан летчигууд-космонавтнууд нүхэдөө амаршална.

Хара далайн эрьеһээ ерэһэн Нахимовай нэрэмжэтэ далайн сэрэгэй дээдэ училищиин курсантнууд Москвагай һайндэртэ айлшад бололсоод, сагаан хүхэ тугуудые барин гараба. Тэдээнэй һүүлээр Кремлиин курсантнууд алхалалдана, РСФСР-эй Верховно Соведэй нэрэмжэтэ ниитэ сэрэгэй дээдэ командна Москвагай училищиин курсантнуудые бидэнэр иигэжэ нэрлэжэ һуранхайбди. Училищиин курсантнууд сэрэгэй парадта 91-дэхеэ алхалалдан ябана. Тэдэнэр оройдоол нэгэ дахин — 1941 оной ноябриин 7-до парадта хабаадалсажа шадаагүй һэн: училищиин бүхы курсантнууд ниислэл хотын хажууда Гитлерэй сэрэгүүдтэй тулалдажа байһан юм. Эгсэ 25 жэлэй саада тээ, намарайхидал бэшэ һалхи шуургатай тэрэ үглөөгүүр Москвада дайсанай бури дүтэ ерээд байха үедэ, Улаан талмай дээрэ манай сэрэгүүдэй парад болоо бэлэй. Эгээл эндэһээ сэрэгшэд дайнда хабаадахаяа ошоһон...

Москвагай пограничнэ командна дээдэ училищиин курсантнууд жэрылдэн гарана.

Улаан талмай дээгүүр дайшалхы техникэ дабшажа эхилбэ. М. И. Калининай нэрэмжэтэ гвардиин мотострелково Таманиин дивизиин сэрэгшэд, авиадесантна частьнууд хүсэтэ зэбсэгүүдээр хангагданхайнууд түргэн ябадалтай бронетранспортернууд дээрэ һуужа гарана.

Алдар суута гараһан гвардиин Кантемировскэ дивизиин танкнууд түүхын музейн хажууһаа шууяа шэмээтэйгээр дабшан ерэнэ. Түрүүлэн ябаһан машинын орой дээгүүр Владимир Ильич Ленинэй портредтэй дайшалхы туг намилзана.

Ехэ хүсэтэй артиллериин һүүлээр манай зенитнэ ракетнэ техникэ үнгэрнэ. В. И. Ленинэй өөрынь захиралтаар 1917 ондо самоледто эсэргүү дивизион байгуулагдаһан юм. Агаарые хамгаалха мүнөө үеын сэрэгүүд эгээл һайн буунуудаар хангагданхай. Агаарые хамгаалха ракетэнүүд, мүн бусадшье хэрэгсэлнүүд мүнөө үедэ ниидэдэг бүхы аппарадуудые ямаршье сагта, ямаршье үндэртэ тон мэргэнээр бута сохихо аргатай болонхой. Ракетэнүүдэй урдаһаа табигдадаг хүсэ ехэтэ ракетэнүүд контейнернүүдтэ тээгдэнхэй, хоёр тээшээ хэлбэлзээһээр үнгэрнэ. Эдэ ракетэнүүд эзэрхэг түримхэйнэрэй баллистическэ ракетэнүүдые хамгаалха газарһаа бури холо зайда үгы хэхэ шадалтай байха, тиимэ ракетэнүүд сагай уларилда, радиогой шууяанда һаатахагүй юм.

Уһан доогуур ябадаг совет атомна онгосонуудай баллистическэ ракетэ-

(Түгэсхэлынь 4-дэхи нюурта)

Нүхэр Р. Я. МАЛИНОВСКИИН хэлэһэн үгэ

Нүхэд солдадууд, матросууд, сержантнууд, старшинанууд!

Нүхэд офицернүүд, генералнууд, адмиралнууд!

Советскэ Союзай ажалшад!

Харин оронуудһаа ерэһэн манай хүндэтэ айлшад!

Хорин табин жэлэй урда тээ, 1941 оной ноябриин 7-до энэ түүхэтэ талмай дээрэ болоһон сэрэгэй парадһаа манай эрэлхэг зоригто армиин полкнууд Москва шадар фашис эзэмдэгшэдтэй эрид шанга тулалдаһаа хэхын тулада гаража ошоо һэн. Тиихэдэ манай Эхэ орондо хүнды хүшэр үе саг тохёолдоод байгаа. Зүгөөр манай арадай болон армиин эрэлхэг зориг хүсэлэл оролдолгонууд дайсание диилэн даралтаар түгэсөө һэн.

Тэрэ үеһөө хойшо манай орон өөрынгөө хүгжэлтын ехэ, алдарта замаар ябажа гараа. КПСС-эй XXIII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө, шэнэ табан жэлэй нэгэдэхи жэлэй даалгабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө тэмсэлдэ ленинскэ партиин хүтэлбэрилгэ доро совет арад шэнэ илалтануудые туйлан, мүнөө энэ һайндэрөө тэмдэглэжэ байна.

Совет гүрэнэй экономическа болон өөрыгөө хамгаалгын хүсэ шадалай үндэһэ һуури болгошо социалис индустри угаа түргэнөөр хүгжэнэ. Мүнөө хэгдэжэ байһан экономическа шэнэдхэлгэ арадай ажахын цаашадахи хүгжэлтэдэ ехэ һайн нүлөө үзүүлнэ. Манай хүдөө ажахы хүгжэлтын замаар найдамтайгаар дабшана. Хүдөө ажахын продукциие бэлдэлгын талаар колхоз, совхозуудай ажалшад мүнөө жэлдэ ехэ амжалтануудые туйлаа. Научно-техническэ дэбжэлтые таһалгаряагүй хангалаг совет интеллигенци коммунис байгуулалтын хэрэгтэ ехэ хубитаа нэмэри оруулалсана.

Коммунис уг зорилгонуудые бэелүүлхэ бүрин хүсэд этигэл найдабаритайгаар, зохёон байгуулхы хүсэ шадалайнгаа һалбаран хүгжэжэ байһан үедэ Агуухэ Октябриин табин жэлэй ой тээшэ совет арад дабшажа байна.

Социалис хани нэгэдэлэй оронуудай аха дүү арадуудай экономико болон культураяа хүгжөөлгэдэ шэнэ амжалтанууды туйлаһанарнь совет хүнүүдые баясана. Дэлхэйн социалис байгуулалта — манай үе сагай гол революционно хүсэн бүри ехээр бэхижэнэ. Энэ хүсэнэй уласхоорондын нэрэ хүндэ, хүн түрэлтэнэй хуби заяанда тэрэнэй нүлөөлэлгэ улам ехээр бэхижэнэ.

Социалис оронуудай нэгэдэл болон нягта жагсаалые бэхижүүлхэ, арадуудай национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөе дэмжэхэ, хүгжэжэ эхилһэн залуу гүрэнүүдтэй харилсаа холбоогоо бэхижүүлхэ гадаадын гаа политикые совет гүрэн батаар, шууд сэхээр бэелүүлнэ.

Империалис гүрэнүүдэй эзэрхэг түримхэй политикада, хамагай түрүүндэ, Вьетнамда, Азиин бусад районуудта гэмтэ муухай ябуулганиуудые хэжэ, дэлхэйн шэнэ дайнай аюулые шангалхажа байһан Америкын Холбоото Штадуудай эзэрхэг түримхэй политикада эсэргүүсэн, арадуудай хоорондын эб найрамдалай түлөө Советскэ Союз элэбхитэйгээр тэмсэнэ.

Зүгөөр вьетнам арад гансаардангид бэшэ, тэрээнлэ эб найрамдалда дуратай бүхы арадууд, социализмын бүхы оронууд талархана, дэмжэлгэ үзүүлнэ. Энэ асуудалаар Советскэ Союзай баримталдаг хараа бодол бүгэдэндэ мэдээжэ: интернациональна уялгадаа үнэн сэхэ байдаг бидэнэр вьетнам арадта али бухы туһаламжа үзүүлнэбди, саашадаашье үзүүлхэбди. Юунэйшье болоожо байгаа һаа, вьетнам аха дүүнэрэймнай үнэн зүб тэмсэл хүсэл илалтаар түгэсэхэл.

Вьетнам арадта туһалха талаар социалис оронуудай нэгэдэмэл ябуулгануудта эсэргүүсэдэг Хитадай Арадай Республикын хүтэлбэрилэгшэдэй баримталдаг хараа бодолые гүнзэгы ехээр шаналхаар байна. Эдэ ябуулгануудынь Вьетнамда Америкын хэжэ байһан эзэрхэг түримхэй ябуулгада дэлхэйн бүхы түрүү хүсэнүүдэй нягтаар жагсажа, харюу үгэхэ ябадалда һаад ушаруулна, шэнэ гэмтэ ябуулгануудые хэхэ ябадалдань США-гай империализмда туһална.

Баруун Германиин милитаристнуудтай американ империалистнуудай үгэсэлгые эб найрамдалда дуратай арадууд тон зүбөөр буруушаана. Үһөө нэхэхэ политика бэелүүлхэ һэдэлгэ дахяад хэхын тулада ядерна зэбсэгтэй болохые Баруун Германиин хархис хүсэнүүд оролдосотой нэтэрүүгээр дуггашана. Гэбэшье дэлхэйн хоёрдохи дайнай дүнгүүдые хубилгаха түсэб зохёогшод гитлеровскэ булимтарагшадай түсэбүүдэй ямараар дүүрэһые мартаха ёһогүй байгаал даа.

Уласхоорондын оршон байдалай шахардуу шанга боложо байһан үедэ Коммунис парти хадаа Советскэ Союзай өөрыгөө хамгаалха шадабариие саашадань дээшэлүүлхэ тухай эсэшэ сусашагүй оролдолго гаргана. Манай гүрэнэй хүсэ шадалай улам бүри бэхижэхын тулада, Варшавска договорой зэбсэгтэ хүсэнүүдэй аха дүүгэй холбооной батажахын тулада Коммунис парти бүхы юумэ хэнэ.

Манай ороной зэбсэгтэ хүсэнүүд өөрынгөө һэримжые, дайшалхы зэһэнги бэлэн байлгые эсэшэ сусашагүйгөөр дээшэлүүлнэ. Социалис Эхэ орондоо, коммунизмын агуухэ хэрэгтэ хизаарлашагүй үнэн сэхээр хүмүүжүүлэгдэһэн арми болон флодой сэрэгшэд Октябриин туйлалтануудые, эб найрамдалые, совет арадай аюулгүй байдалые найдамтайгаар хамгаална. Тэдэнэр аха дүү арминуудтай дайшалхы холбоо барисаатайгаар ябуулга хэжэ, социалис хани нэгэдэлэй оронуудай эрхэ сүлөө болон бэеэ даанхай байдалые нэрэтэй солотойгоор хамгаалхаар, ямаршье эзэрхэг түримхэйшүүлдэ эрид шанга сохилто үгэхөөр бэлэн байна.

Агуухэ Октябриин социалис революциин 49-дэхи ой мандаха болтогой!

Агуухэ совет арад, тэрэнэй эрэлхэг зоригто Зэбсэгтэ Хүсэнүүд мандаха болтогой!

Советскэ Союзай Коммунис партида, Советскэ правительствада алдар соло!

Ура!

* * *

Кремлиин Тайницка саадһаа артиллериин нэерээн зэдэлнэ. Энэ нэерээн СССР-эй гимнын һүр жабхаланта аялгатай ниилэнэ.

Эдир хүгжэмшэд-барабанщигууд нэгэ жэгдээр жагсанхай, Мавзолей тээшэ алхалалдана. М. В. Фрунзын нэрэмжэтэ сэрэгэй академидэ һуралсагшад хойноһоонь алхалалдана.

Суглуулагдамал духовой оркестр маршнуудые хойно хойноһоонь наадана. «Нүхэдүүд, зоригтойгоор алхамаа нэгэдхыт» гэһэн дайшалхы

ҺАЙНДЭРЭЙ ЖАГСААЛ

Һайндэр. Улаан тугуудые хэтэ мүнхэдэнь мандуулһан һайндэр 49-дэхеэ орожо ерэбэ. Энэ жэлэй октябрь онсо шэнжэтэй. Календариин хуудаһан мүнөө табидахи жэлэй нюур хэһэбэ. Энэ намар тусгаар дулаан, ута, баян хэшэгтэй намар болоо. 49 жэл соо хэһэн юумэеэ эрьен хаража бүридхэхэ гэһэндэл алтан шара набшаһаяа удааншаг барижа байбал.

Дүрбэн зуудахи наһаяа тооложо эхилһэн Сэлэнгэ мүрэндэхи город залуугайнгаа охин дундаа энэ һайндэрые угтажа байна. Городой үйлсэ, талмайнуудай шэнэ шэнэ томо байшангуудта хадаатай уряа лозунгнууд: «Һайндэрөөр, нүхэдүүд!» гэһэн мэтэ электрын галаар үнгэ буляалдан аниг шабхаг гэлдэнэ. Октябрь. Улаан тугууд. Уряа лозунгнууд. Транспарантнууд.

Соведүүдэй талмай. Ноябриин 7-ной үглөөгүүр сэлгеэн. Тиимэшье һаа, энэ талмай эзэдээ — ажалша хүнүүдээ урин налгайгаар урин, тугуудаараа даллан байба.

Үглөөнэй арбан час.

Һайндэрэй жагсаалые эдиршүүл нээбэ. Городой № 19 һургуулиин үхибүүд, багшанар түрүүн алхалалдана. Һуралсалай хүмүүжүүлгын талаар эрхим үрэ дүн туйлаһанай ашаар эдэнэр иимэ эрхэ олоо. Һургуулиин үхибүүд, барабанууд, горнууд... Агуу Ленинэй мүшэд яларна. 35, 49-дэхи һургуулиин һурагшанар, багшанар эдээнэй удаа гараба. Эдэ гурбан һургуулинууд эрхимүүдэй тоодо оронхой.

49-дэхи һургуули. Эндэ хизаар ороноо шэнжэлхэ музей, Ленинэй таһалга бии. Советскэ Союзай Герой В. Б. Борсоевой нэрэмжэтэ отряд байгуулагданхай. Ахамад үетэнэй жэшээгээр эдиршүүлые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ эндэ бүхы юумэниинь зорюулагданхай.

Эдиршүүл. Улаан тугууд. 40-дэхи, 42-дохи һургуулиинхид. Һурагшадтаяа хамта багшанар ябалсана. Залуу үетэниие хүмүүжүүлэгшэд. Эдиршүүлдэ эгээл нангин «үрэһэ тариг шад», эдиршүүлые эрдэм һургуулида һургагшад, үзэл бодол ойлгуулагшад — иимэ нангин уялгатад мүнөө талмай дээгүүр хүмүүжүүлэгшэдтэеэ хамта жэгдэ алхамаар гэшхэлэлдэнэ. Һайндэрэй урда тээхэнэ хэдэ хэдэн багшанарта орден, медальнуудые барюулагдаһан ушар хадаа энээнэй гэршэ мүн болоно.

Хүдэлмэришэн ангиин халаан — профессионально-техническэ училищинуудай һурагшад. Үсэгэлдэрэй һурагшад — мүнөөдэр аб адли хубсаһатай хүбүүд, басагад һайндэрэй жагсаалда алхалалдана. Республика дотор 29 иимэ училищи хүдэлжэ байдаг. Жэл бүри олон ондоо мэргэжэлтэй хэдэн зуу мянган хүбүүд, басагад промышленностьда, барилгада, хүдөө ажахыда нэмэдэг гэшэ. Хорин табан жэл соо иимэ училищиһаа 70 мянга шахуу хүбүүд, басагад мэргэжэл абажа гараа. Социалис Ажалай Геройнууд Анисим Оширов, Клавдия Филиппова, Гармажаб Тучинов гэгшэд эдэнэрэй дундаһаа урган гараа.

Эрхим ажалаараа һайн үрэ дүн туйлажа, мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлэгшэд һайндэрэй жагсаалда түрүүн гарадаг заншалтай болонхой. Энэ гуримай ёһоор Октябриин һайндэртэ Железнодорожно районой ажалшад колонно толгойлбо. Октябриин 26-да энэ районой промышленна предприятинууд валова продукци гаргаха 10 һарынгаа түсэбые сүм дүүргээ. Уралан нарижуулха дурадхалнуудые нэбтэрүүлһэнэй ашаар эндэ 1,5 миллион түхэриг алмагдаа.

Железнодорожно район — Буряад ороной хүдэлмэришэн ангиин бии болон бүрилдэһэн гуламта мүн. Буряадай гигант — локомотив-вагон заһабарилгын заводой хүдэлмэришэдэй колонно нилээд удаан трибуныи урдуур ябажа гараба. Октябриин революциин илалта түгэс алхамуудые өөһэдынгөө ажал хэрэгээр хэмжэлсэн ябаһан, түрэл заводойнгоо түүхэ домогые ажал хүдэлмэреэрээ бэшэлсэжэ ябаһан хүнүүд — ахамад үетэн эндэ алхалалдана. Буряадай гигантые өөһэдынгөө гараар байгуулагшад, тэрэниие энэ болоторынь хүгжөөлсэжэ ябаашад — Буряад ороной хүдэлмэришэн ангиин омогорхол жэгдэ алхамаар гэшхэлэлдэнэ. Зүүн зүгтэхи томо предприятинуудай нэгэн, хододоо түрүү зэргэдэ ябадаг, мүнөөшье мүрысөөндэ илажа, республикын Хүндэлэлэй самбарта гарагшадай нэгэн — иимэ алдартай завод юм.

Энэ заводой эмблемэ — Ленинэй орден. Тэрэнһээнь гэрэл сасарна. Заводой хүдэлмэришэдэй жагсаалай манлайда тугуудые намилзуулагшад алхалалдана. Ажалай эрхим амжалтануудайнь гэршэ — эдэ тугууд. Тоо, баримтануудые эндэ харанабди. Эдэнэйнь зариман иимэ: 10 һарын түсэб 108,5 процентээр дүүргэгдэә. Ажалай бүтээсэ 104 процентээр дээшэлээ.

Уряа лозунгнуудаар, макет зурагуудаар гоёогдоһон колоннонууд. Энэ заводой цехүүд хойно хойноһоо гарана.

Локомотив-хабсаралгын цехэй хүдэлмэришэд. Ороной булад «һудаһанда» гарадаг локомотивууд эндэ заһабарилагдадаг лэ. Заводой эрхим цехүүдэй нэгэн энэ. Эндэ ажалаа научна ёһоор эмхидхэжэ эхилэнхэй.

Жагсаал. Гэнтэ хазаар моритой, буутай хүнүүд — ахамад үетэн гараба. Буряад орондо совет засаг тогтоогшодой үмэнэ мүнөө үе сагай хүнүүдэй толгойгоо тонгойн хүндэлжэ байһые гэршэлһэн баримта энэ болоно. Эдэнэрэй үхибүүд, ашанар, гушанар энэ талмай дээгүүр мүнөө гаражал гаражал байна. Эдэнэрэй мүхэшэгүй мүнхэ хэрэгэй гэршэ — энэ талмай дээрэ хуу харагдана.

Жагсаал. Колоннонууд бэе бэеэ һэлгэнэ.

Дали жэгүүртэн — авиационно заводой хүдэлмэришэд трибунын урдуур жэгдэ алхамаар гэшхэлэлдэнэ. Түрүү предприятинуудай нэгэн — энэ заводой хүдэлмэришэд Октябриин һайндэртэ өөһэдын бэлэгтэй ерээ.

Мүнөө жэлдэ Октябриин һайндэр онсо шэнжэтэйгээр үнгэржэ байна. Юуб гэхэдэ, партиин ЦК-гай мартын (1965 он), сентябриин Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдэй ёһоор, хүдөө ажахыдашье, промышленностьдашье ехэ хубилалта боложо эхилэнхэй. Промышленна предприятинууд шэнэ гуримаар түсэблэхэ, экономическа талаар урмашуулха шэнэ гуримда орожо эхилэнхэй. Эрхим шанартай продукци гаргажын, предприяти бүхэниие ашаг олзотой болгохын түлөө тэмсэхэ — иимэ зорилготойгоор ехэ хүдэлмэриин ябуулагдажа байһаниинь ойлгосотой. Эдэ бүгэдэнь мүнөөдэрэй һайндэрэй жагсаал дээрэһээшье эли тодоор харагдана.

Городой залуу предприятинуудай нэгэн — «Теплоприбор» заводой хүдэлмэришэд уран гоёор зураһан транспарантнууд дээрэ ажалайнгаа амжалтануудые бэшэнхэй гаража ерэбэ. Табан жэлэй саада тээ энэ завод түрүүшын продукци үгэһэн түүхэтэй. Энэ үе соо тус заводой үйлэдбэрилгын түхеэрэлгэ 80 дахин ехэ болоо. 13 ондоо нэрэтэй приборнуудые гаргана. Эндэ бүтээгдэһэн приборнууд Европын ба Азиин хэдэн олон оронуудаар эльгээгдэнэ.

Байгша оной июлиин 1-һээ энэ завод шэнэ гуримда оронхой хүдэлжэ байна. Энээнэйнь аша урэ харагдажа эхилэнхэй.

Колоннонууд бэе бэеэ һэлгэнэ. Хото, хүдөөе электрын гэрэлээр хангагшад, барилгын материалнуудые бэлэдхэгшэд, барилгашад, жолоошод — бултадаа һайндэрэй жагсаалда алхалнад.

Талмай дээрэ Октябрьска районой ажалшад гараба. Городой район бүхэн өөрын онсо шэнжэтэй бшуу. Энэ район — городой барилга ехээр хэдэг газарай нэгэн юм. Эндэ олон дабхар байрын гэрнүүд, мүн бэшэ барилганууддшье олоор хэгдэнэ. Энэ райондо бодоһон олон дабхар гоё байшангууд — һүүлэй жэлнүүдтэ баригдаһан.

Мяханай консервэнүүд, хюрөөдэглэмэл материалнууд, мебель, хилгааһан буд, томо ханатай гэрнүүд — иимэ продукци энэ район үгэдэг солотой.

Үнгэтэ тугуудые намилзуулһан жагсаал — нарин сэмбын фабрикын хүдэлмэрилэгшэд гараба. Энэ фабрика һаяхан хорин жэлэйнгээ ойе тэмдэглээ. Залуушье һаа энэ коллектив бэеэ хүсэһэн, эрхим шанартай бүдүүдынь эд хэрэглэгшэдтэ магтуулдаг, элдэб выставкэ, ярмагуудта һайн сэгнэлтэ абадаг юм. Саашадаашье энэ фабрикын продукци хүн зоной эрилтэ хэрэгламжэ бүрин хүсэдөөр хангаха бэзэ гэжэ һанахаар.

Октябриин урда тээхи мүрысөөндэ илагшадай нэгэн — талханай комбинадай хүдэлмэришэдэй колонно. Комбинадай хүдэлмэришэд гэшхэлэлдэнэ. Дүрбэдэхи хүн бүхэниинь коммунис ажалай ударник солотой.

Хүдэлмэришэд, инженернүүд, техникүүд, алба хаагшад хойно хойноһоо талмай дээрэ гарана. Коллектив бүхэн бэе бэеэ һэлгэнэ. Эдэнэй дунда солото хүнүүд олон. Заводойнгоо эмблемын хажууда Ленинэй ордентой жагсаал гараба — мяха консервын комбинат. Эндэ Социалис Ажалай Герой Клавдия Филиппова, СССР-эй Верховно Соведэй депутат Владимир Немочин болон бусад орден, медальтан энэ талмай дээгүүр гаралсаба. Байгша оной октябриин 25-да комбинадай хүдэлмэришэд арба һарынгаа түсэб дүүргээ. 2 миллион 400 мянган түхэригэй продукци түсэбһөө гадуур гаргагдаа. 3600 тонно мяхан, 2 мянган баанха консервэ түсэбһөө гадуур гаргагдаа гээд транспарантнууд дээгүүрнь уншанабди.

Иигээд лэ Октябрьска районой промышленна предприятинуудай колоннонууд хойно хойноһоо һубарина.

Арад зоной элүүр энхэ байхын түлөө тэмсэгшэд — врачнууд, медицинын хүдэлмэрилэгшэд, республиканска больницынхид эндэ бии.

«Электромашина» заводой хүдэлмэришэд Советскэ районой колоннные толгойлбо. Октябриин урда тээхи мүрысөөндэ түрүүлэгшэдэй нэгэн. Валова, товарна продукци гаргаха түсэб үлүүлэн дүүргэгдэнхэй. Заводой эрхим хүнүүд: В. Н. Колбин, З. Е. Сучков, Е. К. Журавлев болон бусад эндэ алхалалдана. Энэ заводой гаргаһан продукци манай ороной олон область, хизаарнуудаар эльгээгдэдэг, мүн хилын саанахи 40 орондо абаашагдадаг болоһоор үнинэй.

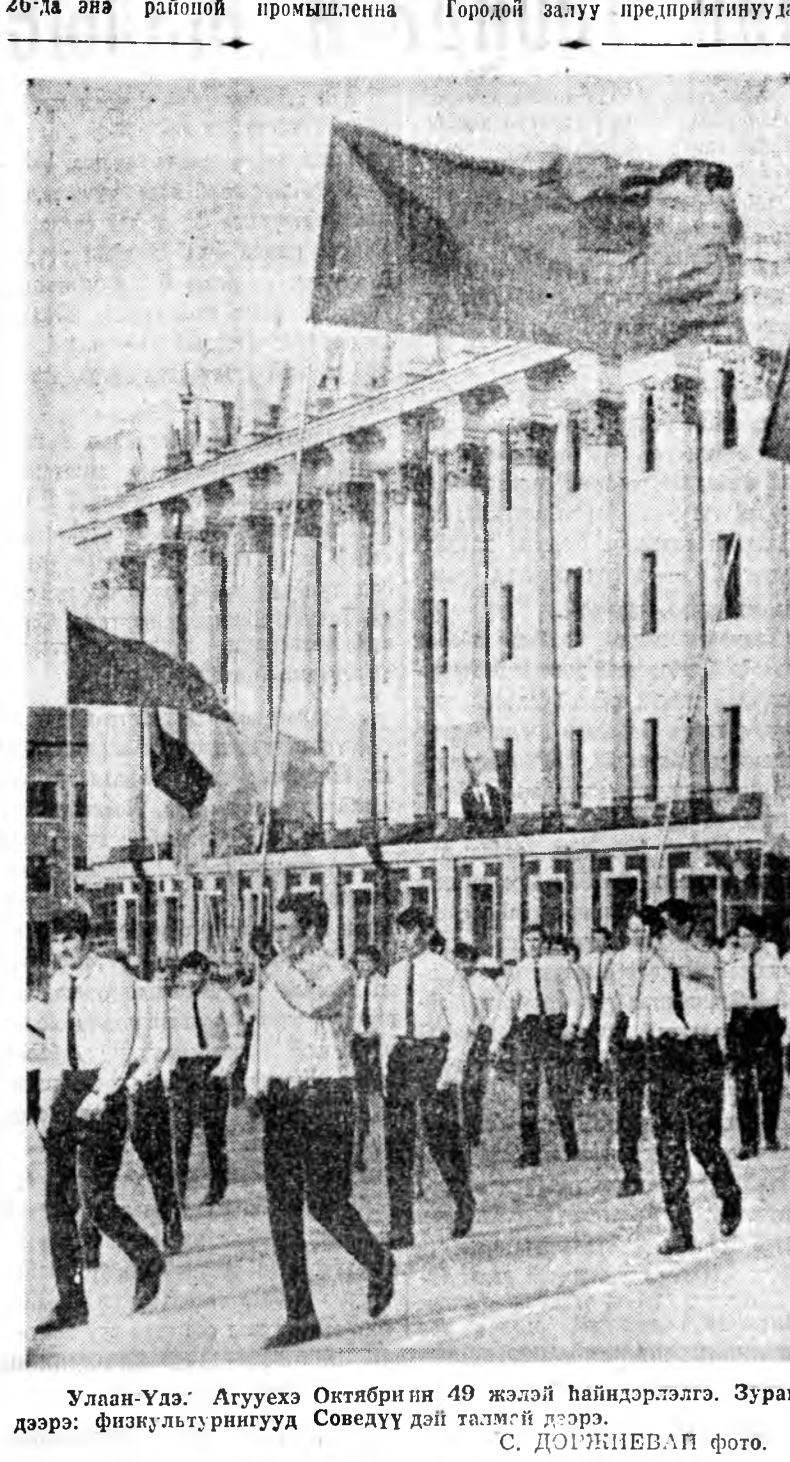
Октябриин һайндэрэй урда тээ шэнэ зүйлэй продукци — витринын шэл гаргадаг боложо, шэлэй заводойхид һайндэр угтаба. Иигээд лэ энэ үнэтэй, шухаг зүйл Улаан-Үдын заводһоо гаража, ехэ ехэ барилганууд руу абаашагдадаг болохонь. Городуудай шэмэг болоһон шэл ордон, байшангууд энээгээрнь бодхоогдохол. Шэлэй заводой хүдэлмэришэд октябрь һара соо 54 мянган түхэригэй сонхын шэл түсэбһөө гадуур үгэһэн байна. Энэнь мүн лэ ороной нэмэ шэнэ барилганууд руу эльгээгдээ.

Дэлхэйн оронууд руу эльгээгдэдэг «Электромашина» болон шэлэй заводуудай продукциһаа гадна Советскэ район хадаа лээдэ һургуулиин, эрдэм шэнжэлэлгын, творческо союзуудай, театрнуудай район байһаниинь бүгэдэндэ мэдээтэй.

СССР-эй эрдэмэй академиин Сибирьтэхи отделениин филиал Буряад орондо нээгдэнхэй. Мүнөө трибунын урдуур гаража ябааша Буряадтахи филиалай эрдэмтэд олон һалбаряар эрдэм шэнжэлэлгын ехэ хүдэлмэри ябуулжа байнхай. Эдэ бүгэдэнь республикын арадай ажахы хүгжөөхэ, үйлэдбэрилгын хүсэ бүрилдэхэ ашаглаха хэрэгтэ туһалхань лабтай.

Мүнөө жэлэй һайндэр ажалай дэбжэлтын оршон байдалда үнгэрбэ. Партиин XXIII съездын үнгэргэгдэһэн жэлдэ республикын ажалшад шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэлэй түсэбые амжалтатайгаар дүүргэжэ байна. Мүнөө Октябриин революциин 50 жэлэй ойе угтуулан, социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрбэ. Иигээд лэ совет засагай табидахи жэлэй богоһо алхажа оробо гэшэбди.

Д. ЖУГДУРОВА.

Улаан-Үдэ. Агуухэ Октябриин 49 жэлэй һайндэрлэлгэ. Зураг дээрэ: физкультурнигууд Соведүүдэй талмай дээрэ.

С. ДОРЖИЕВАЙ фото.

МУНӨӨДЭР—
Совет милициин удэр

МИНИИ МИЛИЦИ—НАМАЙЕ ХАМГААЛНА

Байлдаан дундуур Ленинэй заабарияр
Бадаран түрөөш, манай милици.
Алдарта совет милициин
Аригуун солые магтая!

Октябриин сасуутан

АРАДАЙ МИЛИЦИ — агуу ехэ Октябриин сасуутан. Октябриин социалис революциин түрүүшын үдэрнүүдтэ революционно гурим сахихын, ажалшадай аюулгүй байдалые хамгаалхын тула тусхай эмхи байгуулха ушартай боложо, «Хүдэлмэришэдэй милици тухай» дотоодын хэрэгүүдэй арадай комиссариат В. И. Ленинэй заабаряар 1917 оной ноябриин 10-да тусхай тогтоол гаргаһан юм.

Тиихэдээ хүдэлмэришэн-таряашадай милициие байгуулгын үндэһэ һууринуудые В. И. Ленин зохёолсоо бэлэй.

Тэрэ сагһаа хойшо коммунис байгуулалтын бүхы шатануудта совет милици арадайнгаа аша туһада алба хээ.

Граждан дайнай гү, али амгалан үе сагташье, Эсэгэ ороноо хамгаалгын хүшэр хүндэ үдэрнүүдтэ гү, али коммунизм байгуулгын эрхэ байдалдашье совет милици хододоол түрүү зэргэдэ жагсажа, Октябриин агуу ехэ түйлалтануудые сахин хамгаалжа байна. Тэрэ хадаа түрэл арадтаа, парти, правительстводоо бээ хизааргүй ехээр үгэнги байха юм.

Милициин хүшэр хүндэ ажал ябуулагшад арад зоноймгоо халуун анхаралаар хүреэлэгдэнхэй. Совет милициин һайндэрые тогтоолго тэрэнэй бодото гэршэ болоно. Мүн ниитын гурим сахилгые саашадань һайжаруулха, тэрээндэ алба хэгшэдые олошоруулха, салин хүлһыень дээшэлүүлхэ гэхэ мэтээр парти, правительствамнай нилээд олон хэмжээнүүдые бодотоор бэелүүлээ.

Гансахан РСФСР дотор партийна, советскэ болон комсомолой эмхинүүд милициин зэргэдэ арба мянга гаран, тэрэ тоодо манай республикынхид 200 гаран хүнүүдээ эльгээгээ. Ниитын гурим сахигшадай олонхидынь дээдэ гү, али дунда эрдэмтэй байхаһаа гадна, һайн мэргэжэл абанхайнууд.

Ажал дээрээ шалгарһан хүхэ шинельтэнэй габьяа оролдолгые совет арад, манай правительство үндэрөөр сэгнэнэ. СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1965 оной июлиин 27-ной Указай ёһоор милициин 2 мянган хүдэлмэрилэгшэд, тэрэ тоодо манай республикын 10 хүн засаг түрын эгээл дээдэ хайра—орден, медальнуудта хүртэһэн. Һүүлэй хоёр жэлэй туршада 40 хүмнай «Милициин отличник» гэһэн тэмдэгүүдээр шагнагдаһан. Ниитын гурим сахилга дээрэ ехэ эдэбхи оролдолго гаргаһанай түлөө 500-гаад хүнүүд магтаал, шагналда хүртэнхэй. Тэрэ тоодо Кабанскын, Баунтын аймагуудтахи милициин таһагуудай олохон хүдэлмэрилэгшэд оролсоно.

«Ниитын гурим сахиха талаар эрхим алба хэһэнэй түлөө» медаляар Кабанскын аймагһаа Валерий Гаврилович Лебедев, ахалагша сержант Григорий Варламович Ряжский гэгшэд шагнагдаа.

Хяагтын аймагай милициин таһагта ахалагша оперуполномоченноор капитан Н. Кулаков хүдэлдэг. Тэрэ хадаа гэмтэ ябадалнуудтай амжалтатай һайнаар тэмсэһэнэйнгээ түлөө правительствын шанда хоёр дахин хүртөө, үнэтэ бэлэг, мүнгөөр 18 дахин шагнагдаа, БурАССР-эй МООП-ой Хүндэлэлэй самбарта бэшүүлэнхэй.

Милициин Хабаровска дунда һургуули дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр 1965 ондо лейтенант Е. Старцев Советскэ районой милициин таһагта хүдэлхөөр томилогдоо бэлэй. Энэмнай мүнөө наһа бээ гүйсөөдүй эдиршүүлэй дунда һэргылэмжын ехэхэн хүдэлмэри ябуулжа, һайн үрэ дүнгүүдые түйлана.

Участогай милиционер гол хүдэлмэрилэгшэдэй нэгэн мүн. Тэдэнэй зэргэдэ эрхимээр хүдэлжэ байһан нүхэд Р.Б. Цыренов, А. П. Сизов, Н. З. Куштанов, П. С. Банзаракцаев, Б. Г. Зайланов тэгшэдые магтамаар.

Мүрдэлгын таһагай хүдэлмэрилэгшэ майор Федотов, Зэдын аймагһаа капитан Шишмарев, Бэшүүрэй аймагһаа ахалагша лейтенант Гибеев болон бусад гэмтэ хэрэгүүдые саг болзор соонь, нарин һайнаар харадаг.

Паспортын гурим сахиха талаар нүхэд Санжиева (Сэлэнгын РОМ), Киреева (Октябрьска РОМ), Хабалтуева (Железнодорожно РОМ) болон бусад жэшээ харуулна.

Хулитан, хулгайшад, хубалза этэгээд, архиншадые бүхы олониитэмнай шоо үзэн, шобто хаража элирүүлэлсэнэ. Республикын нютаг бүхэндэ олониитын үмэнэһөө эдэбхи үүсхэл гаргажа, ямаршье түлөөһэгүйгөөр хүдэлдэг участково уполномоченнонууд бии. Энэ талаар нүхэд Н. Дабаев (Гильбэр), Г. Олдосоков, А. Мирошниченко (Сэлэнгэ) болон бусад онсо шалгарна. Жэшээнь, нүхэр Н. Дабаев Оронго тосхондо магазин тоножо байгшадые барил.

Гэмтэ ябадал болон хулиганталгатай тэмсэхэдэ дружиннигууд ехэ туһа хүргэнэ. Республика доторнай арадай 30 мянга гаран дружиннигууд тоологдодог. ЛВРЗ-гэй, авиазаводой, мяханай комбинадай, Хяагтын, Баунтын, Кабанскын болон бусад эмхи зургаан, аймагуудай дружиннигууд илангаяа ехэ үүсхэл гаргана.

Гадна хүүгэдэй таһагуудай дэргэдэ тогтоогдоһон милициин олониитын соведүүд эдиршүүлэй гэмтэ ябадалтай тэмсэхэ талаар ехэхэн туһаламжа үзүүлнэд. Эндэ багшанар, комсомолой, профсоюзай түлөөлэгшэд, пенсионернүүд хабаадалсана. Мүнөө үедэ республика доторнай хүүгэдэй 71 таһалганууд, тэндэ штатнабэшэ 83 инспекторнүүд хүдэлнэ.

Мүнөө үедэ милицидэ туһалха эдиршүүлэй 210 отрядууд байгуулагдажа, тэдээнэй зэргэдэ 2950 хүн жагсанхай.

Хулиганталга, архидалгатай эбсэшэгүй тэмсэл ябуулха тушаа парти болон правительствын һүүлэй тогтоолнуудай гараһан сагһаа хойшо милициин үүргэ улам дээшэлбэ. Гэмтэ ябадал усадхан үсөөрүүлхэ талааршье эли бодо һайн дүнгүүд түйлагдаа. Байгша оной юһэ һарын турша дотор бүридхэлдэ абтаһан гэмтэ ябадалай 96,1 процентнь сүм элирүүлэгдээ. Захааминай, Тарбагатайн, Хяагтын, Мухар-Шэбэрэй, Баунтын, Ахын аймагуудта нэгэшье гэмтэ ябадал дэмы орхигдоогүй.

Милициин һайндэр үнгэргэхэ зуураа, ниитын гурим сахиха министерствын коллектив ажал ябуулгынгаа үрэ дүнгүүд тухай бүхы арад зонойнгоо урда мэдүүлнэ. Тиихэ зуураа, милициин зарим органуудай ажал-хүдэлмэри парти болон правительствын табиһан эрилтэдэ үшөөл гүйсэдөөр харюусажа шаданагүй гэжэ сэхэ тэмдэглэмээр. Ажал ябуулгадамнай үшөөл олохон дутуу дундануд бии. Бидэнэр түбхын түрүүн һэргылэмжын хүдэлмэрине үргэн дэлисэтэйгээр ябуулха ушартайбди.

Милициин зургаанай хүдэлмэрилэгшэ бүхэнэй нангин уялга юуб гэхэдэ, тэдэнэр социалис хуули ёһо нарин нягтаар сахиха, олониитын хогшол зөөри, совет хүнүүдэй амгалан ажабайдал найдамтайгаар хамгаалха, ябадал болоно.

Д. ЭРДЫНЕЕВ,
БурАССР-эй ниитын гурим сахиха министр.

РЕПОРТАЖ

ЭДЭБХИТЭЙГЭЭР

— Нүхэр штабай дежурна! Бэлэ...
ди.
— Алло, булта сугларанхайбда...
— Энэ дружинын штаб гү? Үд...
урда бэеһээ хэлэнэбди... Салин а...
һан үдэр гэжэ мэдэнэт...

Нигэжэ Октябрьска районой ...
бүхэнһөө ниитын гурим сахигшад ...
штабта бултадаа хонходон мэдэ...
бэд. Үдын урда бэедэ, Горькиин ...
рэмжэтэ һууринда ажалтай аад ...
Василий Зиновьевич Хохлов аяар ...
ха-консервын комбинадта (...
штабай дарга) ээлжээтэ дежурла...
даа һаяхан ерээд лэ һууна, хонход...
һон хүн бүхэнтэй аргагүй арьяас...
гаар хөөрэлдэнэ, олон юумэ асуу...
хоёр-нэгэн үгэ андалдаһаар лэ ...
на юу хэхэ тухайнь заабаришал...
Гэртэнь тэрэниие орой болоһон ...
но ерэхэ гэжэ булта мэдэнэд.

...15 микрорайонуудта 47 дру...
нануд үдэшынгөө һахюулда гар...
мүнөөдэр ямар зорилго шиидхэгд...
ёһотойб—хэн юу хэхэб, хэн мили...
нертэй хаана уулзаха, ниилэхэ, ...
таа хүдэлхэб—бултааран лэ тодо ...
нороор ойлгожо абабад....

Нэгэдэхи микрорайонһоо түймэр...
раха һайн дуранай бүлгэмэйхид ...
ходобо.
— Ашаанай машинада хэн...
һуугаад гүйлгэшэбэ. Ёһотой хул...
талга! — Александр Конечных ...
сэбэ. — Ошоһон зүгыень мэдэнэб...
Дружиннигуудай Кротик Федо...
хоёр хойноһоонь эрюулжэ, арай...
гэжэ тогтообод.
— Амжалтаартнай амаршалаа!
Энэ хонходоһон хүн ямаршье ...
хэрэгэй тохёолдоо һаа, балай ту...
сэжэ мэгдэхэгүй, зүб шиидхэб...
абадаг хүн. Дружиннигуудай ду...
һаяхан үнгэргэгдэһэн харалгада ...
рээнэй хүтэлбэрилдэг «хүбүүд» ...
гэдэхи һуури эзэлээ.
... Нарин сэмбын фабрика. Н...
айлайда ороһон «һүниин айлшад...
дружиннигууд мүн лэ бариба. С...
кий Леонид Петрович энэ хэрэ...
ударидаба...
Бэшэ жэжэ «һонинуудшье» тү...
мэдээсэлнүүд оробо, дары хэжэ...
нүүд абтаба... Үшөө хэдэн архи...
тушаагдаба.
Василий Зиновьевич часыгаа ха...
ба: һүниин 12 час. Мүнөөдэрэй ...
хэрэгүүд тухай штабай дарга һү...
шын тэмдэглэлнүүдые хэбэ...
Энэ үдэшэ дружиннигуудта ба...
даһан архиншад, хулиганууд ...
ехээр бэеэ зэмэлэн, голхорон га...
дабаб, мохоо молхи, тэнэг үсэд ...
далаа шүүмжэлбэб! Туһа хүргүү...
хүнүүд хэды ехээр омогорхобоб!
— Дружиннигуудай бүхы ...
лаараа болоно. Тиигэбэшье нии...
гурим хазагайруулһан олохон лэ б...
римтануд элирүүлэгдэнгүй ...
магадгүй. Ушар тиимэһээ участко...
оперуполномоченнонуудтай, гэр ...
рын комитедүүдтэй бүри нягтаар ...
рилсажа хүдэлхэ ёһотойбди. Тии...
бэл, гэртэхин бүлэнэртөө хэр...
дошхоноор хандадаг, архида...
аашалдаг хүнүүд одоол бултаа...
балшыса баригдаха һэн.
Гадна дружинник бүхэн ниитэ...
гуулагмжын хүдэлмэридэ хабаа...
саха, архинша зайраа гү, али он...
шье гэмтэ ябадал гаргадаг хүнүүд...
үнэн зүрхэнһөө хөөрэлдэхэ ушар...
—гэжэ нүхэр Хохлов нэмээбэ.
Дружинын штабуудай дарга...
суглуулжа, үглөөдэр семинар ү...
тухайдаа нүхэр Хохлов мэдүүлэ...
Юрэдөө тэрээнэй хэжэ, оролдо...
байһан юумэниинь угаа ехэ.
—Одоошье гэртээ ошожо амар...
болоо,—эсэнтэһэн Василий Зинов...
вич һуури дээрэ бодожо хубса...
Зүрхэнэйнь эсэшэгүйгөөр сохило...
зүүн энгэр дээрэнь Ильичын дүрэ...
улаахан туг бүришье хурсаар ял...
хадал гэнэ һэн....

Р. ХАЛЗАНОВ.

ЭНХЭ АМГАЛАНИИЕ САХИГША

Баян-Гол тосхоной ажаһуугшад бага ехэгүй бүгэдэ «Сайн байна, Радна Бузаевич!» гэжэ нютагайнгаа милициин түлөөлэгшэ нүхэр Цыреновые хүндэлэн мэндэшэлдэг юм.

Радна Бузаевич эндэ олон жэл соо милициин илба гүйсэдхэхэ зуураа, ирад зоной энхэ амгалан байдалые хамгаалха, хулгайшад болон хулигануудтай тэмсэхэ талаар жэшээ харуулан, улад зондоо хүндэтэй болонхой.

Милициин ахамад лейтенант Захааминай аймагай Баян-Гол тосхон, Мэлэ Бортой, Сагаан-Морин нютагуудта ябажа ажалладаг. Нютаг бүхэндөө арадай һайн дуранай дружина, милицидэ туһалха хүүгэдэй группа, мүн олониитын жураммаар ажаллаха үхибүүдэй хоёр комнато эмхидхэһэн байна.

Нүхэр Цыренов Р. Б. ниитын журам хамгаалха хэрэгтэ габьяатай байһанайнгаа түлөө СССР-эй Верховно Соведэй 1965 оной июлиин 27-ной Указаар «Ажалай шэн габьягай түлөө» медаляар шагнагдаһан юм.

Д. НИМАЕВ.

ХАРГЫДА

АСФАЛЬТААР хушагдаһан дардам харгы зурына. Машинанууд, машинанууд...

Үглөөнэй 6 часта телефоной хонхо жэнгиржэ, Хяагтын аймагай Соведэй гүйсэдкомой милициин таһагай ахалагша автоинспектор Д. Г. Будожаповые һэреэбэ. «Заһамал харгы дээрэ. Хяагтаһаа гушаад километрэй зайда машина хүниие дайраа. Гэмтэ хүн баригдаагүй» гэжэ мэдээсэбэ.

Аюулай болоһон газар дээрэнь ошожо шалгахада, мотоциклаар Хяагта тээшэ ябажа байһан хүниие хойноһоонь хүсэжэ ерэһэн ашаанай машина дайража, иимэ ушарал гаргаһан. Авариин болоһон сагһаа хойшо 3—4 час үнгэрэнхэй. Энэ зуура бага зэргэ бороо орожо, машинын мүрые балартуулаа, олон машинанууд үнгэрһэн хэбэртэй.

Гэмтэниие бэдэржэ бариха, хэһээхэ хэрэгтэй... Теэд һэжэглэхэ, мүрдэхэ ямаршье баримтагүй. Шалгалтада хабаадалсаһан милициин, прокуратурын хүдэлмэрилэгшэд һанаагаа зобонгёор нюур нюураа харалсан, яахашье арга олоногүй. Ахалагша автоинспектор нүхэр Будожапов машинын кузовһаа дальбаржа унаһан хэбэртэй нэгэ бишыхан зомгооһоной хэбтэжэ байһаниие газарһаа олоод, удаан шэнжэлэн үзэһэнэйнгөө һүүлдэ: «Энэл мүрдэлгын баримта болошо магад» гэжэ нүхэдтөө хэлэбэ.

Гэмтэниие олохо хэрэгтэй. Уршагта тэрэ һүниин үедэ тус замаар үнгэрһэн машинануудые

һурагшалан мэдэхэдэ, хоёр тээшээ лаб зуугаад машина үнгэрһэн. Тэдэнэй олониинь Монгол орон руу ошоһон байба. Тэрэ үедэ республикын олон ажахынууд тэндэһээ малай тэжээл зөөдэг байһан.

...Гэмтэн баригдаа. Үнөөхи жэжэхэн дальбарадаһан арсашагүй баримта болоо бшуу.

Иимэрхүү хүндэ аюул, хүшэр мүрдэлгэ Дамби Гармаевичай автоинспекциин албанай ажал ябуулгын үедэ гансашье бэшэ, олон удаа тохёолдоо.

Гэмтэ хэрэг үйлэдэгшые барижа хэһээхын түлөө бэшэ, харин нэн түрүүн тиимэ аюул, оһол гаргуулхагүй байхын түлөө нүхэр Будожапов хамаг оролдолго, шадабаряа гарган ажаллана.

Аян харгыда автомашинын гэнэ аюулгүйгөөр ажаллахын тулада гаргагдаһан олон заабаринууд бии. Тэдэниие баримталаад, замай журам эбдэдэг жолоошодой үнэмшэлгынь «нүхэлөөд», һануулга, донгодолго үгөөд һуудаг хүн бэшэ юм нүхэр Будожапов. Тэрэ өөрынгөө ажалые ябуулхадаа, нэн түрүүн олониитэдэ түшэглэдэг, тэдэнээр дамжуулан, ойлгуулгамжын, шалгалтын хүдэлмэри үргэнөөр эмхидхэдэг.

Хяагтын аймагай автоинспекциин дэргэдэ 52 эдэбхитэдһээ бүридэһэн олониитын автоинспекторнүүдэй совет байгуулагданхай. Тус соведые Хяагта хотын нэгэдэхи һургуулиин багша В. М. Гриндлер толгойлно. Тусхай зохёогдоһон түсэбэй ёһоор ниитын автоинспектор бүхэн һара бүридэ 50-һаа доошо бэшэ машина зам дээрэ шалгаха, жолоошодой автоажахынуудай ажалшадтай һарадаа гурбан удаа хөөрэлдөө хэдэг юм. Аюулда хүргэмөөр олохон ябадалнууд ниитын автоинспекторнүүдэй шалгалтаар уридшалан элирүүлэгдэһэн. Жэшээлхэдэ, Хүдэриин инкубаторна станциин жолоошон Полуянов гэгшэ мянгаад түхэригэй ашаа тээжэрхёод, шал һогтуу ябажа байһан. Техникын талаар дутагдалтай машинанууд баһал олон дайралдадаг юм.

— Аюулта оһол гараһан нэгэшье ушарал хэһээгдэнгүйгөөр үнгэрөөгүй. Энэ жэлэй туршада аймаг соомнай хэдэн хүндэ ушарал тохёолдоо. Бүгэдэ элирүүлэгдээ. Хяагтын совхозой нютаг дээрэ нэгэ жолоошо гэмтэ хэрэг гаргаад, мүр улаа балартуулан зугадабашье, ниитын инспектор нүхэд Д. В. Ильков, В. Н. Нечаев гэгшэдэй хиналтаһаа зайлажа шадаагүй, — гэжэ Будожапов хөөрэнэ.

Байгша оной үнгэрһэн арба һарын туршада тус аймагай автоинспекциин хүдэлмэрилэгшэдэй болон олониитын шалгагшадай хүсөөр зам дээрэ 4.641 удаа машинанууд шалгагдаа. Автоажахынуудай хүдэлмэрилэгшэдэй, жолоошодой суглаанууд 28 удаа хэгдээ. Хүсэд заһабарилагдаагүй автомашинануудые замда гаргадаг, заһабариин хүдэлмэриие хангалтагүй гүйсэдхэдэг, сахилга журам муутай байһан тухай баримтануудые тэндэ дэлгэрэнгы хэлсэһэн байна. Ямар нэгэн оһол гаргаһан, замда машина барижа ябаад сахилга журам эбдэһэн жолоошод тухай тэрэ доронь нүхэр Будожапов өөрөө ошожо коллективтэнь тэдэ хүнүүдэй алдуу эндүүень хэлсүүлдэг, хойшодоо дутагдал гаргуулхагүй байха талаар хэмжээ абадаг заншалтай.

Харгы зам дээрэ автомашинын гэнэ оһол гаргуулхагүй байха талаар Хяагтын аймаг республика доторoo түрүү һуури эзэлнэ. Энээндэнь аймагай ахалагша автоинспектор Дамби Гармаевич Будожаповай оролдолго габьяа ехэ бии.

Харгы замнай аюулгүй, арюун сэбэр байг лэ!

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Д. Г. Будожапов.

Д. ЦЫБЕНОВ.

Буряадай ниитын гурим сахигша министерствын түрүү хүдэлмэрилэгшэд А. В. Ахметзянов (зүүн гарһаа), Г. Т. Андреев, М. А. Чукреев.

А. ИСТОМИНОЙ фото.

Революциин табидахи жэлые угтан...

(Түгэсхэл. Эхиниинь 3-дахи нюурта)

нүүд үнгэрнэ. Эдэ ракетэнүүд газаа далайн ямаршье һууриһаа хэдэн мянган модоной газарта дайсанда шанга сохилто хэхэ аргатай байха.

Манай Эхэ ороной сэрэгэй һүр хүсэнэй эшэ үндэһэн болохо стратегическэ шэглэлтэй ракетнэ сэрэгүүдэй хүсэтэ техникэ талмай дээрэ гарана.

Дунда зэргын зайе дабаха, хүндэ түлишөөр табигдадаг ракетэнүүд эгээл түрүүлэн дабшана, эдэнэр өөрөө ябадаг түхеэрэлгэнүүдтэ тодхогдонхой. Дэлхэй дээрэхи нэгэшье арми иимэ һайн зэбсэггүй юм. Стратегическэ эдэ ракетэнүүд нэгэ газартаа байдаггүй, һууриа саг үргэлжэ һэлгэжэ байдаг. дайсанда тудагдадаггүй, ямаршье сагта хүдэлхөөр бэлэн байдаг.

Хэмжээлэшэгүй ехэ хүсэтэй түбинүүд хоорондын баллистическэ ракетэнүүд, тэрэ тоодо өөрөө ябадаг ракетэнүүд талмай дээгүүр үнгэрнэ. Эдэнэр манда мэдээжэ болонхой. Гурбан шататай түбинүүд хоорондын ракетэнүүд гаража ерэбэ. Эдэ ракетэнүүд юрын аад, ашаглахада найдамжатай. Эдэ ракетэнүүдые шахтанууд сооһоо, мүн ондоошье газарһаа богони болзор соо табижа болохо юм.

Орбитальна түйдай томо ракетэнүүд парадай һүүлдэ гарана. Эдэ ракетэнүүд холо ойрые мэдэдэггүй. Иимэ ракетын гол илгаань юуб гэхэдэ, дайсаниие ямаршье газарһаа сохихо аргатай, тиимэһээ ракетэдэ эсэргүү хэрэгсэлнүүдтэ дайрагдахагүй байна.

Физкультурнигуудай марш эхилнэ. Энэ марш демонстрацида эхи табидаг байна.

«Коммунис партида алдар соло!» гэһэн абяан талмай дээгүүр зэдэлнэ. «Совет арадта алдар соло!» гэһэн үгэнүүдые нүгөө колонно дабтана.

«Урожай» бүлгэмэй эмблемэ — таряанай хоолос. 300 спортсмен нэгэ нэгэ хоолос тартаа барин алхалалдана, таряанай хуряагдажа байһан сүлөөгүй үеые талмай дээгүүр гарагшад һануулна.

Ойро зуура маршын хүгжэм замхаад, «Интернационал» талмай дээгүүр зэдэлшэнэ. «Локомотив» бүлгэмэй физкультурнигууд социалис оронуудай тугуудые барин алхалалдана. «Дэлхэйн социалис системэ мандаха болтогой!» — гэһэн үгэнүүд транспарант дээрэ бэшээтэй.

Талмай дээгүүр дабшан ябаһан дэлхэйн бүмбэрсэгэй дүрсые бүхы гүрэнүүдэй тугууд орёон бүрхөөнэ, тэдэ тугууд дээрэ хэзээдэ мүнхэ иимэ уряанууд бэшээтэй: «Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!». Революциин түрүүшын жэлнүүдэй плакат бүгэдын һанаанда ороно: хүдэлмэришэ хүн дэлхэйн бүмбэрсэгые орёоһон гэнжые балтаар таһа сохино, тэрээн дээрэ мүн лэ иимэ уряа бэшээтэй. Мүнөөнэй лозунг бээ даанхай байдалайнгаа түлөө тэмсэжэ байһан арадуудтай, мүн бээ даанхай байдалтай болоһон арадуудтай һаналаа нэгэдэхые уряална. Социализмын бүхы оронуудтай нягта барисаатай, аха дүүгэй холбоотой, бата нэгэдэлтэй болохо гэһэн уряа мүнөөнэй лозунг дотор бэшэгдэнхэй. «Вьетнам илаха байха!», «Арадуудта эрхэ сүлөө!», «Үһөөгөө абагшадай хэрэг буруу һүрэхэ!» гэһэн үгэнүүд панноое шэмэглэнэ. Соведүүдэй ороной гол талмай дээрэһээ олон мянган хүнүүд эдэ лозунгнуудые дабтана.

Үшөө нэгэ колонно гаража, һайндэрэй һонирхолтой нэгэ түүхые, фашис сэрэгүүдые 25 жэлэй саада тээ Москва шадар бута сохиһон түүхые һануулна. Агаарай бүмбэгэнүүд ниислэл хотын шангуудые агаарта дэгдээнхэй: Ленинэй хоёр орден, герой-городой алтан одон дээрэ, агаарта харагдана.

Марш-парадта хабаадаһан 8 мянган хүн иимэ үгэнүүдые хашхаралдан альгаа ташана: Ленинэй Центральна Комитедтэ алдар соло! Алдар соло! Алдар соло! Сэсэгүүдые бариһан үхибүүд трибуна тээшэ гүйлдэнэ. Тэдэнэр Коммунис партиин, Совет правительствын хүтэлбэрилэгшэдтэ сэсэгүүдые барюулаа.

...Талмай дээрэ демонстрантнуудай түрүүшын колоннонууд гаража ерэнэ. Ниислэл хотын Улаан туг хамагай урда харагдана. Москвагайхид энэ тугые табан жэлэй түрүүшын жэлдэ хүндэтэйгөөр барижа гараа. Эхэ оромнай эдэнэрһээ орёо нарин хэдэн мянган станогуудые, автоматическа хэдэн арбаад лининүүдые, шэнэ маркын автомашинануудые, тон шухаг электродвигательнүүд болон нүүрһэнэй комбайнуудые абаһан байна. Ниислэл хотын предприятинууд 10 һарынгаа түсэб болзорһоонь урид дүүргээ.

Москвагай 18 район бүхэниие бээ бээһээнь илгаруулмаар. Тугууд дээрэнь бэшэһэн мэдээсэлнүүдээрнь, заводуудай эмблемэнүүдээр тэдэ районуудые зүбөөр тодорхойлжо болохо юм. «Табан жэл соо олон зуу мянган автомашинануудые!». Эдэ үгэнүүдээр алдарта автозаводойхидые танихаар. 1921 оной ноябриин 7-до үгэ хэлэхэдээ Ильичын захиһан заабариие «Динамо» заводой хүдэлмэришэд дүүргэхын тула ехэ хүсэеэ гаргаа. Хүдөө ажахые «электродвигательнүүдээр хангахаһаа шухала даалгабари байхагүй» гэжэ Ленин тиихэдэ хэлэһэн юм.

«Долоон жэлэй турша соо электромоторнуудые гаргалгаяа хоёр дахин дээшэлүүлээбди!» гэжэ динамынхид мүнөөдэр мэдээсэнэ.

Үшөө нэгэ илалта. Хабсаргагша В. И. Тарунтаев Кремлиин башниин орой дээрэ рубинова одонуудые тодхоһон, Шуховска телебашни бодхоолсоһон, Москвада баригдаһан үндэр үндэр гэрнүүдтэй адлидаа дээшээ гаралсаһан байгаа.

Дэлхэй дээрэ иимэ үндэрнүүдтэ гараһанайнгаа ашаар лэ замбуулинай үндэртэ гарагдаа ха юм! Энэ һайндэрэй эхилтэр оройдоол 10 хоногой үлөөд байхада «Луна-12» гэжэ һарые тойрон дабшаха одонһоо абтаһан фотографинууд колоннонуудай дээгүүр харагдана. Мүнөө Улаан талмай дээрэ студентнүүдэй хүхюун, эрид шууд уряанууд зэдэлнэ: «Марсда гарахабди!», «Москваһаа һарада хүрөөд, саашаа хаа хаанагүй дабшахабди».

12 часта зэдэлһэн курантнуудай абяан һайндэртэ хабаадагшадай абяантай ниилэнэ. Москва Октябриин табидахи жэлдэ ороһоор 3 час болобо.

Улаан талмайһаа хэгдэһэн репортажда ТАСС-ай корреспондентнүүд Л. БЕРНАСКОНИ, Е. ДЕНИСОВ, Н. ЖЕЛЕЗНОВ, С. ФРОЛКИН, В. ЧАНТУРИЯ, А. ШАПОВАЛОВ гэгшэд хабаадалсаа.

Редакторай орлогшо Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Мүнөөдэрэй номерто:

ПРАВДА БУРЯТИИ

1, 2, 3-дахи хуудаһануудта ноябриин 7-до Москвада Улаан талмай дээрэ болоһон сэрэгэй парад ба һайндэрэй демонстраци; Кремльдэ болоһон уулзалга, манай орон дотор, хилын саана үнгэрһэн Октябриин 49 жэлэй ойн һайндэрлэлгэ тухай.

Дүрбэдэхи хуудаһан совет милициин үдэртэ зорюулагдана.

Манай адрес, телефонууд:

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-Удэ, улица Ленина, 35. Телефоны: редактора — 23-67, зам. редактора—38-42, зам. редактора—35-84, секретариата — 27-37, отделов: сельскохозяйственный — 47-59, 35-14, промышленный —48-89, 33-61.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: партийной жизни —40-49, идеологический — 24-74, 60-21, советского строительства и быта — 34-93, рабселькоров и писем — 25-41, 38-30, информации—34-05 и перевод—24-74.

гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров Бурятской АССР.

Н-02043. Зак. № 1134.